

Անվտանգային դայուսակներ Էմոնմալի Ռահմոնի թերան այցելության ժամանակ

ԳՐԻԳՈՐ ԱՌԱԶԵՏՅԱՆ

Իրանագետ

Տաշիկսամի նախագահ Էմոնմալի Ռահմոնը իրանի նախագահ Ռայիսի հրավերով մայիսի 29-ին այցելեց Թերան: Վերջին անգամ Տաշիկսամի նախագահը իրան էր այցելել 9 տարի առաջ:

Պատմաճակութային ընդհանություններով հարուս երկու երկրների միջև հարաբերությունների լարվածությունը սկզբ էր առել այն բանից հետո, երբ 2015 թվականին, «Իրանը եւ Խալամական Միասնականությունը» նույնարանով թերանյան կոնֆերանսին նախակցելու հրավեր էր ուղարկվել Տաշիկսամի «Խալամական օւրժում» կուսակցության առաջնորդ Մահի Էդ-դին Քարիրիին, որը միջոցառումից ընդամենը մի քանի ամիս առաջ մեղադրվել է Տաշիկսամում հեղաշրջում իրականացնելու փորձի մեջ: Այդ ժամանակ Դուսամբեռում համոզված էին, որ իրանում կան ուժեր, որոնք աջակցում են ընդդիմադիր կուսակցությանը, եւ կոնֆերանսի շրջանակներում իրանի գերազանցությունում համար առաջնորդի հետ Մահի Էդ-դինի հանդիպումը ներկայացվում էր որում աղացույց: Իսկ Տաշիկսամի մասհանգությունում էր, որ Համահայի համագործակցության կազմակերպությունում (ՀՀԿ) իրանի դիրի փոփոխմամբ, կնվազեն «Խալամական օւրժում» կուսակցության վրա ներազելու Դուսամբեռի համարական պարունակությունները:

Երկողմ հարաբերությունների «ձնհայր» սկսվեց իրանի նախագահ Ռայիսի Դուսամբեռ կատարած առաջին արտասահմանյան այցելությունից հետո, որը տևի ունեցավ 2021 թվականի սեպտեմբերի 16-ին՝ Տաշիկսամի նախագահ Էմոնմալի Ռահմոնի հրավերով: Թերեւ այցելության առթիվ ՀՀԿ-ին իրանի անդամակցության հարցն էր, սակայն նախագահ Ռայիսի այցելությունը նաև երկողմ հարաբերությունների վերականգնման ծառայեցնելու լավագույն հնարավորություններից էր:

Բնականաբար, Թերան-Դուսամբեռ հարաբերությունների բարեկալում երկուստե փոխահավաք է: Չանչ որ իրանը զգուշ է նոր գործընկերների միջոցով թերեւացնել ԱՄՆ-ի դաշտամիջոցների դաշտառած հետեւաների:

Այդ ընթացքում սուրագրվել է բաղադրական, առեւտանտեսական ու մօա-

բեռը, իսկ ցամաքի մեջ դարձակված Տաշիկսամի էլ ցամանում է իրանի օգնությամբ հասու դառնալ ազատ ծովային ուղիներին:

Երկու նախագահների մասնակցությամբ համատեղ մանուկի ասուլիսի ժամանակ իրան նախագահ Ռայիսի ընորհակալություն է հայտնել իր հրավերն ընդունելու համար, եւ անդադարձել երկու հարեւան երկրների միջեւ, հատկապես իրանի խալամական հեղափոխությունից հետո, ձեւավորված կրոնադատական լեզվամշակութային ու բաղակարական ընդհանություններին:

Իրանական արարողակարգի բարձր չափանիշներին համապատասխան, եմանուի Ռահմոնին հնարավորություն է տրվել նաև հանդիպել երկրի հոգեւոր առաջնորդ Մեյյեդ Այի Խամենեիրի հետ: Հանդիպումն ընթացել է արեւելյան փոխադարձ հածոյաբանական արտահայտությունների կիրառման դայմաններում: Խամենեին խորհրդանշական է համարել էրրահիմ Ռայիսի՝ երկրի գործադիր իշխանության դեկն սամաննելուց հետ նաև առաջին արտասահմանյան այցը Դուսամբեռ:

Այդ ընթացքում սուրագրվել է բաղադրական, առեւտանտեսական ու մօա-

կութային ոլորտներում երկրողմ համագործակցություն 17 փաստաթուղթ: Երկողմ բնարկումների առանցքում եղել է նաև Աֆղանսամում տիրող իրավիճակի մասին զարգացումները:

Համականական է, որ Տաշիկսամի նախագահի թերանյան այցից ընդամենը 2 օր առաջ՝ մայիսի 27-ին, Դուսամբեռում անցկացվել է Աֆղանսամի առնչությամբ անվանգային հարցերին նվիրված խորհրդադողով, որին մասնակցել են բոլոր ժահագրին երկրների ներկայացուցիչները (Իրան, Ռուսաստան, Չինաստան, Հնդկաստան, Ղազախստան, Ուզբեկստան), բացառությամբ՝ Աֆղանսամը ներկայացնող թայիրների: Խորհրդադողովին չի մասնակցել նաև աֆղանական անվանգային հարցերի հետ անմիջական առնչություն ունեցող Պակիստանի ներկայացուցիչը:

Եթե համենատերու լինեմ Էմոնմալի Ռահմոնի ներկայի թերանյան այցելությունը Տաշիկսամի նախագահի հետ կատարած նախորդ այցերի հետ, ընդամենը կարող եմ արձանագրել Ռահմոնի ուղեկցող տաջկ թիկնադարների ծերին երեւացող հսկայական դաշտառական հետեւաների մեջը:

Մինչեւ ընդդիմադիր կասկածի տակ առան ու «Նիկոլական հերթական թեք» հայտարարեցին դաշտական թագավորությունը: Օչ ոչ համարական հերթական թագավորությունը առաջին չեմ կարող օգտագործել, մինչեւ չափասի համապատասխան՝ նկարներ ընդունող, մօակող, հետազոտող կենտրոնը: Օչ ոչ չասաց, որ նման հազարական արբանյակներ կան ներկերում, եւ մեմ վաղո՞ց ի վիճակի հիմք առ ավելի հզոր օրեկներ ունենալ երկողություն, եթե դահած ու զարգացած լինեմին մեր ներկերագիտական մօակույթը եւ ընդհանրապես գիտությունը:

Համենայնելու, անկախ այն բանից, թե ի՞նչ է մեզ առլու ներկերում իր փորիկ ճախումներ ամող այս սարք, վերջադիւ լցանան եւ իի խոսեմ ու չեւփորեն մեր նմանահիմ նախաձեռնությունները, որոնք արդեն չեն զարմացնում ոչ ոքի, ու վերջադիւ գիտակցեմ, որ, ընդհակառակն, մեր ծախողական ամենին:

Վերջ ազգային սևապարծությանը

Չաս ավելի ուշ, արդեն 2019-ին, դարձալ Ռուսաստանից գմեցին 4 հաս գերհրաց «Սուլ-35» կործանիչ: Հայկական երկողության գուցադրական ելույթը, եթե իհում են, մեծագույն իրավամար դաշտաբեց բոլորի: Ինչուն էին դրան բարձրանում վեր եւ ավելի վեր, ուղղահայաց կանգնում օդում, աղա խոյանում ցած՝ մեր երեւակայության մեջ՝ ադրբեջանական թիրախների վրա: Այդ օրը բոլոր ներեցին Գերագույնին, նաև անմեղ թվացող թիրագույնը, երբ բարձրացավ, ավելի ճիշճ՝ մագցեց ու նաստեց իննարիշին՝ մեջին ունենալով անխոցելի դաշտապատճենը դաշտապատճենը դաշտապատճենը նախարարի:

Միայն հետո, ահեղ դաշտապատճի օրենի ինացանի, որ դրան դարձակցելու թշող դագաղներ են՝ անհրիփ-ամպաստան, ինչուն առանց փամփուրումների առանցքում եղել է նաև Աֆղանսամում տիրող իրավան չունենալը: Այդ «դագաղների» համար, ասում են, վճարել են 120 մն դոլար: Եվ սա այն դեղուում, երբ մեր զինվորը սաղավարտ չունենալը: Այդ գագաղների համար, ասում են, վճարել են 120 մն դոլար: Եվ սա այն դեղուում, երբ մեր զինվորը սաղավարտ չունենալը, գրահարածին չունենալ, չունենալ ու դոլոր գաղարածին չունենալ, չունենալ յուրաքանչյուր զինվորից անբաժան այն փորիկ դայուսակար, որի մեջ լինում են արյունահոսությունը կամգնեցնելու ու վերը ցավազրելու դարձակներ, չունենալ նույն դաշտառով: Բանակ՝ առանց առաջին օգնության միջոցների եր բուժանձնակազմի: ով է տեսել կամ լսել նման բան: Գերագույն կուծականիցներ եւ առանց սաղավարտի զինվորի:

Իսկ իհմա՝ նոր սիւրագործություն: Գերազանց բացահայտեց մեծ գաղտնիիր՝ Երկի ուղեծիր է դուրս բերվել հայկական առաջին արբանյակը, որի հաղորդելիք «Տվյալները կառավարության կողմից կօգտագործեն մի շարք գործառույթների իրականացման համար»: Եվ անմիջապես սկսվել է կրիվը նիկոլականների եւ հականիկոլականների միջեւ, ինչուն վայել է հայերին: Նիկոլականներն այս ազգանիկուրեցին այդ փաստով, որ մի դահած թվա՝ հայկական սաղարական սաղարական տիրապետությունը կարող եր արձանագրել հայերի մեջը:

Մինչեւ ընդդիմադիր կասկածի տակ առան ու «Նիկոլական հերթական թեք» հայտարարեցին դաշտական թագավորությունը: Օչ ոչ համարական հերթական թագավորությունը առաջին չեմ կարող օգտագործել, մինչեւ չափասի համապատասխան՝ նկարներ ընդունող, մօակող, հետազոտող կենտրոնը: Օչ ոչ չասաց, որ նման հազարական արբանյակներ կան ներկերում, եթե դահած ու զարգացած լինեմին մեր ներկերագիտական մօակույթը եւ ընդհանրապես գիտությունը:

Համենայնելու, անկախ այն բանից, թե ի՞նչ է մեզ առլու ներկերում իր փորիկ ճախումներ ամող այս սարք, վերջադիւ լցանան եւ իի խոսեմ ու չեւփորեն մեր նմանահիմ նախաձեռնությունները, որոնք արդեն չեն զարմացնում ոչ ոքի, ու վերջադիւ գիտակցեմ, որ, ընդհակառակն, մեր ծախողական ամենին:

ՏԱԿՈՐ ՄԱԿԱՐԵՑՅԱՆ

Ծագութեր:

Գաղտնիի չեմ, որ հայ գիտականներն ունեցել են հայկական ներդրում ներկերական հետազությունների զարգացման բնագավառում՝ Վիկտոր Շամբարձումյանը և Արմեն Մարտիրոսյանը: Արբանյակից սկսած դիմումները գործառությունը կարող է առաջա

-Տիկին Յովսեփյան, տեւական ժամանակ է՝ Արցախ եթ տեղափոխվել, այնտեղ եթ աշխատում, խնդրում եմ փոխանցե՞լ ինչ տրամադրություն է արցախցիների մոտ, նանավանդ բրյուսելյան հանդիպումներից հետո՝ կառված Զանգեզուրի միջանցքի, Արցախի ինքնավարության կամ կարգավիճակի հարցի հետ։ Ի՞նչ են մտածում արցախցիները, ու ինչդե՞ս են աղբում։

-Արցախիները հսակ մտածողության կրող են, այն է՝ չեն կարող լինել Ադրբ-ջանի կազմում, եւ բավական համար են տրամադրված: Իսկ իրենց կարծիքը հաշ-վի չառնելու ու իրենց փոխարեն որոշելու անընդունելի է, անգամ բննարկման են-թակա չէ: Չաս հսակ ու համար կերպով իրենց իրենց վերաբերմունքը դարձեա-քար արտահայտում են, այդ վերաբերմուն-քը արտահայտեց նաև Ազգային ժողովը, որ ընտրված նարմին է եւ հասարակու-թյան ու հանրության տրամադրությունն ու միտքն է արտացոլում, եւ բնական է, որ ի- րեն հարգող յուրաքանչյուր հայի համար դա անընդունելի ունեց է լինի: Այսինքն՝ բանավոր դայնանավորվածությունների հետեւանդով մենք մաս-մաս կորցնում ենք թե՛ Քայաստանի սովորեն տարածից, թե՛ Արցախի: Եկ այժմ Արցախից ձերբա- զավում են վեցնականապես՝ դուրս բերելով կազմավհճակի, ինչնորոշման հ- րավորմի եւ մի շարֆ այլ հարցեր: Ընդ ո- րում՝ ողջ արցախահայությանը դասա- դարտում են հնարավոր եւ սպասելի ե- ղեանի՝ գենոցիդի: Մենք տեսել ենք, թե 1915 թ. հնչողես են նոր թուրքերը վարվելու իրենց հավատացող, իրենց ընդունող հայերի հետ:

-Տեղի իշխանությունը հայտարարություն տարածեց՝ նշելով, որ նահանգողական դիրքորոշումը Դայասանի կողմից անընդունելի է. կարծես կա-

«Քաղաքանությունից չեմ հեռացել, «Դիմադրության շարժման» հարթակում էլ չեմ լինելու, բայց միշտ լինելու եմ արգախահայության կողմին»

«Ազգ»ի զրուցակիցն է Ազգային ժողովի նախակին
պատգամավոր Սոֆյա Հովհաննիսը

Առևելական պատճենները համարվում են այս գործությունների համար առանձին առաջնահատիք է:

-Փաստութեան, Դուք մի կողմ եք խաչվել քաղաքանությունից:

-Ոչ թե մի կողմ են բաւել, այլ կարծում եմ՝ այս դահին դիմի լինեմ Արցախում՝ արցախահայության կողմին: Բնական է՝ կան նաև օրիենտիվ դաշտանքեր: Որպես էլ ցանկություն ունենամ, հնարավոր չեն մի կողմ բաւել: Մեր երկիրը մեծ ռիսկերի մեջ է, եւ միայն անտարեր ճարդ կարող է պարեն ուս եր ապահովություններ:

-Երեւանում «Դիմադրության շարժման» ականատեսն ենք: Ձեզ չենք տեսնում հարթակում:

-Հարթակում չեմ եղել ու չեմ լինելու
Ես իմ դիրքուումը հսակ հայտնի եմ,
այն է՝ որևէ մեկս չղիփի լինեմի հարթա-
կում: Ի արթերություն ներկա եւ նախորդ
իշխանությունների ներկայացուցիչների՝
Ես սովոր չեմ ասելու մի բան եւ անելու
հակառակը: Լինում եմ բաղաբացիների
կողին, ճամանակում եմ երիմ՝ զուս որ-
դես բաղաբացի, որպես մարդ, որ ուսի իր

Դիրքությունը: Կարծում եմ՝ հարթակը դեմք է բաց լինի, եւ ոիշի փորձենք օգնել այն մարդուն, որը կստեղծի ժամանակավոր կառավարություն:

Երեանյան բաղադրական զւրգացումների արձագանքները հրանտիալ համայնքներ

Տեսած «Դայրենիք»-ի խմբագրականը
«Ճիշդ չի նկատուիր ամձ նը կամ անհամ
նը թննադատելը, երբ ան կը ներկայացնե
երկիր մը, դետուիր մը եւ դետական
դաշօն մը։ Սակայն, երբ խնդրոյ առար-
կայ անձը «Ես»-ն ու սեղմ ժջանակը կը
դասէ ազգային ժահերեն վեր եւ, աւելին
կը կոխվառտ «կարմիր գիծ»-ը, հարցը կը
ուարնալ լուրջ եւ ահազանազահն»։

«Այի» օրաբերի խմբագրականում վերնույալ թեմայի շուրջ երկու ծավալու հոդված է հրապարակել **Դերենիկ Սելիֆյանը** «Խօսք. Սփիտիքը դառակտող յանձնակատարը...» խորագրով։ Առաջ են աշվում այն, որ նախյիս 12-ին հայաստանյան իշխանամետ «1in.am» լրատվական կայիքը հարցագրույց է անցկացրել։ Սփիտիքի գործերի գլխավոր հանձնակատար Զարթ Սիմանյանի հետ եւ Վերջինս անդրադանալով Սիրիա ու Լիբանան կատարած իր այցելություններին՝ վարկաբեկիչ գնահատականներ է սկզե 737 կուսակցության որդեգրած դիրինուումների վերաբերյալ՝ հասնելով նինչեւ հայոց դետականության դեմ «դավաճանության» նեղադրանների։ Այդքանից հետո աշրօնինակն այն է, որ Սիմանյանը դժողովում է Սիրիայի եւ ԱՄՆ-ի 737 երիտասարդական կառույցների «դիմավորումներ»։

Ահա թե իմչու վերոնշյալ հարցագրուցին հետեւեց 737 Իրանի Հարավային ժրանի կազմակերպության տարածած հայտարարությունը, որտեղ վերջինս խստեն դատապարտում է Յայստամի իշխանությունների եւ նրա ներկայացուցիչների այս գործունեությունն ու բարդականու-

Նշելի է, որ Վեցերու էլ Նոր Զուղայում
տեղի է ունեցել բանախոսական ձեռ-
նարկ, որի ընթացքում հանդես է եկել
հայության օրինական պահանջություն:

Առ: Նա բննադատել է «Խաղաղության դարաւորակ» անվան ներք թե՛նանու կողմից հայությանը դարտադրվող հայրենակործան դահանջները: Ըստ որում բանախոսության ավարտին տեղի է ունեցել ստորագրահավաք, ներկաները դատապարտել են Հայաստանում խաղաղուցարաւաներին բռնության ենթարկելու եւ նրանց նկատմամբ անհամաչափ ուժի գործադրումը: Նշված փաստաթուղթը փոխանցվել է Իրանում ՀՀ դեսպան Արտեն Ավագյանին: Նշենի, որ այդ ծրագրին ներկա են գՏնվել Սղմահանի հայոց թեմի առաջնորդ Տ. Սիկիան եպո. Զէշէճեանը, Հայ դատի հանձնախնդի, ազգային մարմինների եւ Նոր Զուլայի ու Շահինշահրի հայոց դդրոցների ու միությունների ներկայացուցիչները եւ տեղի հայությունը:

Զուացավ նաեւ «Արախ նյուզ» համայնքային մեկ այլ լրատվածիցոցի արձագանքը, որը հնչեցրեց «ֆալտական ահազանգ»՝ զգուացնելով սիյուռփահայությանն ու մասնավորապես իրանահայ համայնքին, որ չներաշվեն հայստանյան ներբաղաբական հարցերին, որմեսզի չվահանգվեն ՀՀ դեսական ժամանակ:

Ինչ խոս, դեմք է փաստել, որ ՏԵՂԻՆ չեղակալան սփյուռքում հանձնակատարի՝ հայության որոշ հատվածին նման դիտակավորնամբ հանդիս գալը: Ավելին, դաշտոնե լինելով Յայրենի-Սփյուռք կադերի աղահովողը, բարձրաստիճան դաշտոնյան դեմք է հանդիս զար բաղադրական զարվածությամբ, բանի որ հենց ինք լինելով նախկինում սփյուռքաբնակ, այսինքն՝ իմանալով դրսում աղրող հայության օրիեկտիվ ու սուբյեկտիվ բոլոր խնդիրները, չըմեք է նրանց միջեւ բաժանական չեն պահպանել:

Աարար գծեր առաջացներ:
Ինչեւիցե, ուշագրավ է, որ ըստ լրատվա-

միջոցների հրապարակումների՝ Սիսակ
նյանը դեմք է հաջորդն այցելի Իրանի հայ հաճախի: Ազնիայս է, որ նման տարրություններ ունեցող առանց այն է զգալիորեն թվաղես նորացած հաճախն ունակ ցանկալի չէ նոր հակասությունների բորբոքման ու խորացումը, եթե հաշվի առնենք, որ այս երկրում են հինգ-ու չորս տարրություններ և դրանք աշխատացում են դրսեւորության թուրքիական շարժմանը, եւ հաճախի ներուժը դեմք է կենսոնացված հենց այդ ուղղությամբ հնարավորինական հակազդելուն ու Հայաստանի սահերթության վեցամյակուն: Ուստի, առաջնահերթ անհրաժեշտ է չիսական հաճախի կենսությունը, նորացումները, նորացումները և նորացումները կամերի խորացմանը եւ ներփակումները այդ ծավալներով ու սպառնական գործություններով առաջարկություններով:

Մեր ժույցի հրատարակության՝ ՌԱԿ «Պայման» շաբաթաթերթի մայիսի 29-ի համարում լույս է տեսել հայտնի ամերիկացես, Վերլուծաբան Սուրեն Սարգսյանի հետևյալ հարցազրոյթը, որը վարել է «Արեւելիք» կայֆէջի խմբագիր, հեռուստալրագորդ Սահօն Արեանը: Իր ժահեկանութեան համար որոշ ուղղումներով արտադրում են այն՝ դահիելով լեզուն եւ ուղղագործունեանը: «Ազգ»

- Երկար ժամանակէ ի վեր որդէս մասնագէտ կ'աշխատիֆ Դայ-ամերիկեան յարաբերութիւններու թեմային Վրայ ու սարբեր առիթներով ալ ցեւսադրած է, որ այսօր աւելի բան որեւէ ժամանակ Դայաստան-Միացեալ Նահանգներ յարաբերութիւնները կը գտնուին բաւականին ոչք բարեյաջող հունի մեջ: Տակալին նոյն կարծիքի՞ն է այսօր, եթէ այն՝ հնչ են հիմնական դաշտառները այս ոչք բարեյաջող կացութեան: Որո՞նք են մեղաւորներն ի մերու:

- Ընդհանուր արձամաբ խօսելով հյա-ամերիկեան յարաբերութիւններուն նաև, ուշի է հասկնանի, որ այդ յարաբերութիւններուն օրակարգը տարիներ շարունակ դարձած է միայն մեկ քանի ժուրչ ամերիկեան օգնութիւն տրամադրելուն: Եթէ ուշադիր հետեւիք, թէ ինչ հարցեր կը բնաւելն հայաստանցի եւ ամերիկացի

զա հայութեաց, ու առաջ գործ գործընկերները, կը տեսմէի, որ այդ հարցերը բացառապէս կը վերաբերին Սիացեալ Նահանգներու կողմէ Հայաստանին տաճարուող այնորիս օգնութիւններու, ինչպէս օրինակ՝ ժողովրդավարական զարգացում, արդարադասութեան ոլորշի տարբեր ծրագրներ, նաև կիրականացուին ուսիկանութեան հետ կաղուած զանազան ծրագրներ։ Ավայաց է, որ խօսքը միակողմանի օգնութեան նասին է, այսինքն ոչ փոխ գործակցութիւն, այլ ընդամենը միակողմանի օգնութիւն, որ տաճարուի Հայաստանին։ Եր Ուաշինգտոնի մէջ գործնական տաճարուածութիւն կառաջանայ արտաին տարբեր հարցերու վերաբերեալ, բնականաբար անոնք կը հասկնան, որ Հայաստանը ոչ թէ գործընկեր է, այլ պետութիւն, որ Սիացեալ Նահանգներն կը սահնայ աջակցութիւն, եւ տարիներ շարունակ այդպէս ենած է։ Բնականաբար մերօհն 4

1 Դավիթ Վարդանյանը
փաստացի հրազենային վեր
է սացել, եր վրանում է եղել,
այսինքն՝ բոլորին հաճար դարձ
դարձավ, որ անզամ եթե թօնամին
ոդիկերսիա չի հրականացել, եղից
չի էլ շարժվել, միեւնույն է, հայ յու-
րաքանչյուր գինվոր թօնամու ուղղ
նշանառության տակ է: Մեր գինվոր-
ները կենդանի թիրախ են: Աղքե-
ցանցիների հրապարակած լուսան-
կարում դարձ երեսում է, որ Ներփին
հանդի մոտակային գտնվող տեղան-
քը հանդիսանում է մեր զորերի
դահլիճաննան վայր, որովհետեւ
հենց այդտեղ են տեղադրված վրան-
կացարանները: Իսկ այդ հասկածը
խիս խոցելի է, որովհետեւ ամեն ինչ
երեսում է, ինչոքս ափիդ մեջ: Վրան-
ներն էլ՝ սպիտակ, առանց հողարկիչ
ցանցերի: Այլ բան չեն կարող մտա-
ծել, բան այն, որ մեր զորբն ուղղակի
դահլիճը է թօնամու ձեռփին: Երբ ու-
ղացի ում ուղեն Ալեքսանդր ինչոքս ա-

**«ԱՄՆ-ի նպատակը Հարաւային Կովկասի մէջ
Ուսիսիոյ դերին հաւասարակոռումն է»。
ՍՈՒՐԵՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆ**

հարկէ՝ ոչ ի
բայց կը փոր
ները բնակս
Դայաստամի
րուն այս Երկու¹
գալորդան
կրկնեմ, որ ս
կագալորում
Մ. Նահանգ
հաշուով միեն
կը կարգապատ
կը կարգաւոր
րունան իրա
սարածքային
ան խնդիր է
դեմս Մ. Նա
հետք է, որ ա
մէջ խնդիրնե
ղութիւն միրտ
նացնէ իր նո
ւուցի, Ռուսա
- Արցախի
մէծ անոռու
ԵԱՀԿ Սինա
ծունեութեա
դառնայուն
մեր զնթեց
անուուց, թ
ԱՍՍ ինչողի
արցախեան
ցութեամբ:
Ճեր Վերջին

- Ինչ կը
խումքի գործ
կարծեմ, որ ո
ղի, այլ նաև
նախագահն
մէջ են, որո
ցած, թէ Դայ
Երէ այլեւս
Սինախ խու
ցութիւնները
սէլեան ծես
սիհ մհօնու

ոնելով՝ Դավիթ
ավթին ց Տալ, Եղիշէ Ե,
Դափնի Վարտէ՛ր Մն Ժա-
դանոց Անական
ու Կուն Անները

ու հայանդաս ձեռվ, փորձեն, եւ Ս. Նահանգ-
ականաբարա կաջակցի
ամի իշխանութիւննե-
տելու խնդիրներու կար-
սն տեսանկիւննէ: Կը
որ ատիկա հայանդաս
որում դիշ չըլլայ, բայց
անգներուն հաճար մեծ
է միեւնոյնն է, թէ ինչդես
աւտրով իսնդիր, արեօ՞
աւտրով ազգերու ինքնու-
իրաւունի միջոցով, թէ
սին ամբողջականութե-
րի միջոցով: Յամենայն
Նահանգներուն անհրա-
ոյ այս տարածաշրջանին
իշխներ չըլլան եւ խաղա-
ժիր, որդէսզի իրակա-
նութասկը, որ, ինչդես
Ուսիան հակակութեն է:
ախի խնդրով առկայ է
ուռուութիւն կաղուած
Մինստեան խումբի գոր-
քեան դաւս վերա-
լուն: Այս առումով ալ
եթերցողը կը հետաքրրէ
ու, թէ ձեր դիմակումով
չչիսի տեսակէտ ունի
եան խնդրի կաղակ-
մբ: Ի՞նչ են այս նասին
ջնին վերլուծումները:

կը վերաբերի Մինսի
գործունեութեան, ես կը
որ ոչ միայն ամերիկա-
նաւու մնացեալ հաճա-
ահները տարակուսանի
որովիետու չեն հասկ-
րայաստանը ի՞նչ կընէ: Եթես
գոյութիւն չունի
խումբ, ինչո՞ւ բանակ-
ները կընթանան դրիւ-
թեաչափով կամ Պրիւ-
օնորութեանը, ասիսա

Դասական իմաստով
մասին խոս չկա, հաս
դաժ, իշրանա էլ փաս
նեմ: Ինչղե՞ս են մեր օ
ռայությունն անց կացն
ի՞նչ դայմաններուն, հաս
զինանթերք ունե՞ն, բաց
բուն, թե բետնի վրա, օ
կոն ունե՞ն. ամեն ինչ
դահկում: Զինվորական
բանակը բողարկված, չ
վող, չբացահայտված, փ
եթե արթեզանցիները
լուսանկար կամ տեսա
դարակեն, այդիս ա
կմնան:

Իսկ ի՞նչ է փոխվում,
տուքունը բացահայտվու
ցիրե՞ն՝ ոչինչ: Եթերակա
դայրում: Պայթյունի ձ
եմ, ճոռանում ու սղաս
լիութիւնի:

Ասրմեյճան Երթայ այս հարցով
որու զիջումներու եւ ազա ար-
ձակէ հայ ռամագերիները, դժու
է այսովիս ճնշում գործադրուի
Ասրմեյճանի իշխանութիւննե-
րուն վրայ, որ Իլիամ Ալիեւն սփ-
դրուած ըլլայ հայ ռազմագերի-
ները ազա արձակել ու Վերա-
դարձնել Յայասան: Այդ գոր-
ծիները, կը կրկնեմ, Ս. Նա-
հանգմերը ունի, եւ յայտարարու-
թիւնները բնականաբար բաւա-
կան չեն այդ խնդիրները լուծելու
համար:

- Միան կողմէն, հայ-ամերիկեան յարաբերութիւններու տեսակէտեն ի՞նչ ակնկալութիւններ ունի այդքան ծալալուն ամերիկահայ հաճայնքը եւ այս առումով ալ ժամանակը չէ յստակ ուղղութիւններ ունեցող «Ճանաղարհային բարեկամություն» մոն կազմելու:

- Ի հարկէ, համայնքը շատ կարեւոր դեր ունի եւ շատ կարեւոր դեր կը խաղայ ընդհանրապէս հայ-աճեթիկեան յարաբերութիւններուն նեզ, բայց այսու մենք կը ժեսնենք, որ Սփիտիքի մեր հիմնական կազմակերպութիւնները եւ Ուաշինգթոնի լողավայրական կառոյցները չեն ողջունե Յայսաւանի իշխանութիւններուն Վարած բաղաբանութիւնը, եւ

ჭავალანგ კართის ტ ჭავასუა-
ნები, Մაյრ ხაურენანების ხამარ.
ჭავალანგ კართის აცხა-
სამწ სკ საროს იუაძნებერები
მთვ ჭავასუანები ხე ლეინაუები
ღარავაზე ხამარ, բაյց, გაიօ-
რსხ, ჭავასუანები მთვ ნიმან ა-
ხასამწ ლეინაუები ღარავაზე
ხამარ ჯ საროს ხას: ცემები
ორ, უ. სახანადნერი მც ხაუ-
ხამავენდ ხე მც ლომებუსნერდ
გაიօრ უსხ მანავაბ ხე აზან-
ძები ფირ-ასროლექანალაკან ღა-
ცხენები ჯარალელაკან (aggres-
sive) ის კარგავი აღეცელებ-
ან ეს მოაწვრები მთვ:

**ՕՐՈՒՅՔ ՎԱՐԵԿ
ՍԱԳԾ ԱՐԵԱՆՔ
ԵՐԵԱՆ
«Փափու» 29.05.22**

A black and white photograph capturing a festive scene in front of a grand, multi-story building with prominent arched windows. In the foreground, a vintage-style police vehicle is positioned on the left, its front grille featuring the word "POLICE". To its right, a white jeep is also adorned with numerous balloons. Several people are standing near the vehicles, some appearing to be officials or performers. The sky above is filled with scattered clouds.

Պայթող փուշիկներ

የተցሬኝ ማያዝህ 28-ին՝ ናመሰን የዚኒቴልዎች
Ժመነታውያዎችን የከናወልዋውን ተያያዥ
፣ አገራርና አገልግሎት ተያያዥ

Կարդասյանը վրա:
Արդյո՞ք հնարավոր է եղել Դավթին
առաջին բուժօգնություն ցուց տալ,
հասարակ ժգուտ, դասգարակ եղել է,
նրան արագ հիվանդանոց տեղափոխելու
հնարավորությունը բավարար է:
Վկրավորվելուց հետո ինչքան ժամանակ
անց է նա հիվանդանոց
հասցել: Հուսան՝ հետաքննական
մարմինները լիարժեք, անաշար կու-
ստումնասիրեն այս հանգանանմենքը
եւ ծանրապնիքո հեն ամի:

Դավիթ Վարդանյանն անդաշտական գիմնազիա է առաջ բացելու օրը՝ 1920 թվականի հունվարի 1-ին:

Դասական իմաստով զորաճախ մասին խոս չկա, հասարակ բլին դաժ, խաճամ էլ փասորեն, չու մենի: Ինչղե՞ս են մեր զորերը ծառայությունն անց կացնում, որտեղ ինչ դայմաններում, հագուստ, գեներ զինամքերի ունե՞ն, թաց հողի՞ն են մուռում, թե բետոնի Վրա, զրահարած կոն ունե՞ն. ամեն ինչ զայտնի դահկում: Զինվորական ոլորտը բանակը բողարկված, չոտսարան վող, չքացահայտված, փակ թեմա է եթե աղրբեջանցիները մի երկու լուսանկար կամ ետանյութ չիրա դարակեն, այդուես անտեղյակ է լուս ճիշ:

կանանք:

Իսկ ի՞նչ է փոխվում, երբ ճշմարտությունը բացահայտվում է: Բառացիորեն՝ ոչինչ: Յերթական փուլիկն ուղարկում: Պայթյունի ձայնը լսում են, մոռանում ու սղասում հաջորդ սիուժինեն:

ՀՈՎԻԿ ԱՖՅԱՆ

Եւ այստես՝ Հայաստանն արդեն արբանյակ ունի՝ սիեթր- ժում: Ֆիշը է՝ որոց մասնագետ- ներ ասում են, որ արբանյակն ա- մենեւին էլ Հայաստանին չէ, ա- վելին՝ կան ոչ դակաս մասնա- գիտական ղնդումներ, որ սիե- զերում հայտնված ինչ-որ բան ամենեւին էլ արբանյակ չէ, բայց բանի որ լուր հայտնի է դարձել Հայաստանի կառավարության միստին ու այն հայտնել է ան- ձանք Վարչապետ Փաշինյանը մնում է միայն լավ անուն որուե- առաջին հայկական արբանյա- կի հանար: Ես օրինակ առաջա- կում եմ՝ «ատելություն»: Եւ՝ սի- դիկ հայաստանյան իրավիճակը ներկայացնող բառ է, եւ՝ այդ- կերպ մենք փասորեն ատելու- թյունը դուրս կհանենք ոչ միայն մեր Երկրից, այլև Երկիր մոլորա- կից: Գուցե նույնիսկ խաղաղու- թյան Նորել ստանանք, ինչն էր ավելի կիմնավորի մեր բացած «խաղաղության դարաւորանը»:

Բայց արքանյակին հիշեցի ոչ
ամենեւիս ՀՅ կառավարության
«Տեղերական գործունեություն-
նը» նկարագրելու համար, ճիշտ
հակառակը՝ առաջարկում են
խոսել ընդդիմությունից, կամ
Դիմադրության շարժումից, որը
ըստ եւթյան նույն ընդդիմու-
թյունն է, գումարած այն մար-
դիկ, որոնց ոտի է համել ընդդի-
մությունը: Հենց այս մարդկանց
իմաշտես ասում են, տեսակն ե-

խոսակցության նյութը է: Բայց
այն է, որ ընդդիմության ազնիվ
թե ոչ այնքան կլոչով՝ ոչ թե Ազա-
տության, ինչը խորհրդանշական
կլիներ, ոչ թե Հանրապետության

 PHOTOLURI

ինչն ավելի խորհրդանշական կլիներ, այլ ֆրանսիայի հրատարակ են դուրս եկել մարդիկ, որոնց համար «Հայաստան», «Արցախ» բառերն ու մանավանդ երեսով-գաղափարները ոչ թե սիեզերական, այլ աստվածային են, որոնք ծաղր-հեգմանի նյութը չեն տեսնում «Զարթի՛ր, լառ» երգի մեջ, օրինակ: Որդես կանոն՝ նման ճարդկանց համարում են հայրենասերներ: Հայոց, նույնիսկ հայաստանյան ղասնության գրեթե բոլոր աշխաներին նման ճարդկանց ղական երեթը չեն ունեցել, եւ ինչը շատ սարդինակ է, նույնիսկ ղարադրությին, նման ճարդկանց կարիք նիս եմ ունեցել:

սա չի նշանակում, որ ընդդիմությունը փայլում է հայրենասիրությամբ, այլ՝ սա նշանակում է, որ ընդդիմության բաղադրական լծակը բացառապես հայրենասիրությունն է: Այսինքն են Հայաստանում մնացած հայրենասերները, թերեւս, չի բացառվում, այս հնարավոր է: Իհարկե չնոռանանք, որ հայրենասիրության հիմնական դրսւորումը լոռությունն է, իհարկե կարող են լինել հայրենասերներ, որոնք իրենց դասուհաններից են ողջունում Դիմարդության շարժման երերը, կարող են լինել հայրենասերներ, որոնք վստահ են, որ ժամանակակից ընդդիմությունն ամենեւին էլ վաղվա Հայաստանի ճամանին չեն, ու անօուչ, կարող են լինել հայրենասերներ, որոնք իրենց այս դասին փորձում են հասել մեսսիկ-ամերիկյան դեսական սահմանը, որդեսզի միանան ասեմ Կալիֆորնիա-

յում աղռող ճեր հայրենակիցներին ու Լու Անջելեսի կամ Սան Ֆրանցիսկոյի հայաօս փողոց ներում Դիմադրության շարժմանը սատրող երեք անեն, եւ կամ դարձապես օվկիանոսի ափին խաղաղվեն, բայի որ դա Քայաստանում անելը անհնարին է:

Ուրեմն դարտադիր չէ, որ բոլոր
հայրենասերներն ամեն or, կամ
օր մեջ Ֆրանսիայի հրապարակ
գնան, բայց Ֆրանսիայի հրա-
պարակ գնացող բաղաքացիները
դարտադիր հայրենասեր են: Եթե
ուրեմն, առաջարկում են ընդդի-
մության առաջնորդներին, Օսխի-
չնուսափել առաջնորդ բարից
ավելին՝ այդիսինը նշանաւե-
լուց, բացի այդ՝ թափուն, ոչ
բարձրաձայն համակերպվել մտ-
ին, որ Հայաստանում հայրենա-
սերները հենց այնքան են, որին
են նարդիկ Ֆրանսիայի հրապա-
րակում:

որեւէ Երկրում, ամենափիշ թվով մարդկանց է ոսի հանել, հանում: Ու եթե ընդդիմությունն իսկապես ուզում է, որ Փաշենյանը հեռանա, ստիղված է դարձ, բարեհանքույր խոսել նաեւ ժողովրդի այն զանգվածի հետ, որը չգիտի Սյունիի ու Արցախի տեղը, փոխարենը գիտի՝ խոզի խորովածի հետ զարեջու չեն խնում: Եթր կխոսի, հրապարակը կլցվի, եթր կլցվի, ոչ թե առաջարկում, այլ խնդրում եմ ընդդիմությանը, որն այդ ժամանակ, դեմք է, որ դարձած լինի 250՝ բազմաոլորտ դրոֆեսիննալներից կազմված ազգային համաձայնության կառավարություն, նշանակ՝ Եթր եւ ինչո՞ւ Հայաստանում խորովածասերները ավելի շատ դարձան հայրենասերներից: Եթր, նկատի ունեմ ո՞ր թվականներից, ինչո՞ւ նկատի ունեմ ինչ դետական բաղադրամություններ:

Ինչողես կարող էր «Երկիրը չվաճառվել», եթե տասնամյակներ շարունակ սների դատուհաններից կարդում էին՝ «Վաճառվում է»։ Մասվարականների դատուհաններից, արհեստավորների դատուհաններից, ուսուցիչների՝ դատուհաններից, մակաների ու հողագործների դատուհաններից, նոյնիսկ հերթաների դատուհաններից։ Պատասխանը գտնելու դեմքում, կարող եք այն չիրաբարակել։ հայրենասերները գիտեն, ներել են, կամ ժողովում են, խորվածասեր՝ ...մեր ժողովուրդն են։

Տեսնես արբանյակում ման-
դայ կա՞...

Բանակը զինվորի համար սպայի հետ «Ղավտղայականում» խոսելու վայր չպետք է լինի

Մայիսի 28-ին հակառակորդի կրակոցը խլել էր շար-
քային զինծառայող Դավիթ Կարդանյանի կյանքը։
Որբերգական միջադեմից հետո հասարակությունը բն-
նարկում ու բնադրատում է զորամասի հրամանաւա-
րին՝ **Սամվել Զարյանին**։ Զոհված զինվորի հարա-
գասների ցասումը, գուցե, արդարացի լինի, բայց մի-
ջադեմից հետ կաղված բոլոր հարցերի դատախաններ-
ու նախամնության ավարտից հետո միայն դարձ կի-
նեն։ Ռետեւարա, այժմ ասել, թե գուցե զորամասի
հրամանաւարի՝ իր դարտականությունները ոչ դաս-
աւած կատարելու՝ հերթափոխ կազմակերպելու, անվ-
տանգության կանոնները լավագույնս սերտել չչալու են
այլնի հետ է կաղված միջադեմը, ուստողական
գնահատական է։ Ուեւ մեկը չի հերփում, որ բանակում
թերություններ կան, հրամանաւարները երեմն տեղյակ
չեն, թե նորակոչիկները միջանձնային ինչ հարաբերու-
թյուններ ունեն, ինչով են զբաղված ազատ ժամերին,
սերտել են, թե՝ ոչ իրենց հրամցվող զինվորական գիտե-
լիները։ Բանակում ամենատարբեր բնափորության ժեր,
տարբեր միջավայրից ու ընտանիքից դուրս եկած սաս-
նութանյա դատանիներ են, որոնց դեմք է կրել, կերտել
ու դասիշտարակել այսպես, որ հայրենիքի, դետության,
դետականության, անվտանգության ու, ինչու ոչ, կյան-
քի այլ հարցերի մասին հանաճանան զաղափար ունե-
նան։ Այժմնչ, այդ, հրամանաւարներից ոմանի փոխա-
նակ կրթելու ու գինըն կերտելու, բարի բուն իմաստով,
բրեական ենթամշակույթին հարի բարերով «հարցե-
են մարում», «բազարներ անում» դրոցը նոր-նոր ա-
վարտած տղաների հետ։ Սա դարզադես ողբերգություն-
է, երբ բանակը ոչ թե երիտասարդից հայրենիքի դաշտ-
ուան կերտելու, այլ «լավ տղու» դդրոց անցնելու վայր է։
«Ազգ»ի նախորդ համարում էին գրել, որ դաշտու-
նութանյա նախարար Սուրեն Պատիկյանը բանակում
«գողական բարերից» խոսելուց առաջ նախ դեմք է
մտածի, վերլուծի ու փորձի հասկանալ ինչողես դա-
շտեց, որ 18-ամյա դատանին հրամանաւարի կամ
սոլյայի հետ փորձեց մաս թափ տալով կամ «լավտուայ-
սութիւն» են են.

Արցախի Ազգային հեռու Սանվել Գրիգորյանին «տու-
տոնկայի գործով» նեղը գցեց, իսկ քրործն, ի դեմ
այդպես էլ չաղացուցեց, աղա շարունակեց ուսա-
դիր ունեցող մյուս գինվերականների հետ բարսվել: Ի-
խող «Զաղացիական դայնանագրի» բռնած գիծը
ֆաղացիական հասարակության ներկայացուցիչնե-
րը շարունակեցին՝ բանակում գրանցվող մահերն ուղ-
ղակի փաթթաթելով սղաների ու հրանանատարների
վզին: Եվ հասարակության ցջանում 4 տարվա ըն-
թացիում այսպիսի ժամանակակերպություն է բռնու-
րավունքները գինվերներին են, բոլոր միջադեմերի մե-
ղավորները՝ սղաները: Էլ չասած բանակի՝ առավել
թափանցիկության մասին, երբ նորակոչիկն ուղիղ կա-
դով ծնողին դասնում է զորանասում կատարվող ա-
մեն ինչի ճաշաւան գմանուց մինչեւ համածառայա-
կիցների միջեւ տեղի ունեցած ժամանակության
մասին: Կարգազանց գինվերներին նկատողություն ա-
նող կամ նրանց «խաթրին կլշող» սղաների հետ եր-
բեմն «հաշիվներ են մարդում» ոչ թե գինվերները, այ-
նանց ազգականները կամ «լավ ախտերները»: Փա-
սորեն, գինվերների ներին հարցերը վաղուց արդեւ
որում են ենիւ գրանակի տակտիքա:

**Եղիսաբեթ թագուհու
զահակալմանը Ավիրված
Միջոցառման Ծխասերը
դեսպանատուն չի հոգացել**

A black and white photograph of Queen Elizabeth II. She is smiling warmly at the camera. She is wearing a white, wide-brimmed hat with a prominent floral brooch on the side. She is also wearing a light-colored, possibly white, coat over a dark dress. The background is slightly blurred, showing what appears to be an indoor setting with other people.

Մեր տեղեկություններով՝ ընդունելության ամբողջ ծախսերը հյական սարքեր ընկերություններ են կատարել, մասնաւորապես՝ «Կարաս» ու «Դարձես» ընկերությունները, HSBC բանկը, Wigmore կինդիկան եւ այլն: Տեղեկացամ, որ ՀՀ-ում Մեծ Բրիտանիայի արտակարգ եւ լիազոր դեսպանը Զոն Գալագեր ողովով խոսքում, որի նախարանն, ի դեմ, հայերեն է եղել, մեկ առ մեկ ժողովակալություն է հայտնի միջոցառմանն աջակցած հյայստանյան ընկերություններին: Բավկան սարօհնակ ու զարմանալի է, որ աշխարհոյ մեկ ծրագրեր ու միջոցառումներ իրականացնող Բրիտանիան այդքան ջերմութեն է ընդունում փոփր հյայստանի կազմակերպած միջոցառումը: Սա, իհարկե, ժողովակալության ժամանակ լինել Բրիտանիայի դեսպանատանը կամ հենց Եղիսաբեթ թագուհուն: Բայց նաև հենց Մեծ Բրիտանիայի՝ Անդրեանում դեսպան Ջեյմս Շարլոն ամիսներ առաջ Թրական (Զարքարի) կատարած այցից հետո քվիթեցան իր էջում գրեթե, թե բրիտանիական ընկերությունները դատարան են մասնակի համար:

**ERHUSHT
UTLENTZUL**

Հայաստանի Թեմեյան մշակութային միության լրատվական կենտրոն

Հայաստանի Թեթեյան մշակութային միության նախաձեռնությամբ կայացավ Մաղարիա արեգակնային Օրմանյանի «Խոհեմարդ Արքա» գրքի սնորհանդեսը:

Գիրքը հրատարակվել է Երևորդ
անգամ: Առաջին անգամ՝ Երու-
սաղենում, 1929 թ.-ին:

«Խոնիք եւ խօսվ» զիրք Անդրկայացնում է ազգային-Եկեղեցական գործիչ, դատմաբան, հայ Եկեղեցու դավանաբանության անգերազանցելի ժեսաբան, Կոստանդնուպոլիսի Հայոց դատրիարք Մահափառ արթեղիս-կողոս Օրմանյանի կյանիք եւ գործունեության կարեւորագույն դրվագները, իր իսկ գրչով։ Դրամ Անեառում են Սրբազնի՝ ուսումնառությունից մինչեւ դատրիարքական շրջանը (1896-)

1906)` ամբողջությանը բացահայտելով նրա աղքած ժամանակն ու գործունեությունը, ինչդեռ նաեւ նրա ջանմեր Արմահի դրեվանի, աղա Սուլր Էջմիածնի հոգեւոր Տեմարանի եւ Շնորհաւարապես կրության գործուն:

«Եթե Օրմանյանը գրած լիներ միայն «Ազգադատում»-ը, «Դամապատճեն»-ը, «Դայոց եկեղեցին», արեն դիմի ամճահանար: Սաղափիա Օրմանյանը Ներս Ծնորհալի հետ մեր եկեղեցւու ամենակարևորուն հոգեւորականներն են», - նշեց գրի մեկենաս Փառեա արթ-դիսկոռս Ավետիքյանն ու անդրադապահավ Մրբազնի գրիծունեությանը, Արմաշի դրտվանքը կաճախի վերածելու գրիծում նրա դերակատարությանը, ինչուս նաեւ երիտասարդների համար հոգեւորականությունը գրավիչ դարձնելու ուղղությամբ նրա ջանմերին՝ Ս. Էջմիածնում:

Փառեն սրբազն ավտո-
սամֆ է հյայնում, որ Օրմանյան
Սրբազնի ուս արժանիլիս

Կայազակ «Խոնհ եւ խօս» գրքի ընթացակար

հոգեւոր ձեմարասի տեսուչ Հա-
կե ծայրագույն վարդապետ Ա-
նանյանը բաջածանոթ է գրի
դեռ առաջին հրատակությա-
նը, երբ ուսանում էր հոգեւոր ձե-
մարանուն:

«Ինձ համար նա 20-րդ դարի այն հսկան է, որ ստեղծել է մի փառահեր ժառանգություն, որը դեռ կարև է հայագիտական, հրամարակախոսական եւ ակադեմիական ուսումնասիրության: Նրա աղորքները վկայություն են հենց իր մասին. գերծանրաբեռնված այս ճարդը ժամանակ է ունեցել խորհրդածուության մասին»:

Յայլ հիգիենիկական սահմանադրություն

Տը նկատում է՝ Մաղաքիա Օրմանյանն ուներ միջազգային համբավ, սակայն մեզ հայտնի չէին նրա օսարալեզո՞ւ ֆրանսերեն եւ իշաւերեն գրեթեդ.դրանի արգելված գրեթե շարժում էին երկար ժամանակ՝ մինչեւ 1962 թվականը, երբ Հռոմի Պողոս 6-րդ Պապը դաւունաղես հանեց արգելանքը։ Գետրոյան ձեմարանի տեսուչ ամդրադաճակնեաւ Օրմանյանի՝ ձեմարանում դասավանդելու շրջանին եւ ըստ դրժեց, որ ասւզածարանական կաճախի կայացման գործում նա անգնահատելի մեծ ավանդ է հսկայական Շերորում ունի։

Աշխարհական սպորտային հետիւն.

Հյուր ինքնությամ և շ 75 ամյա Մրգազանց հանձն է առնում գի առնել՝ հետահյայ նայելով իր կյանքին, կյանքի փորձություններին եւ փորձառությամը, վերլուծել մարդկային արժեքները. այսինքն՝ այս ինմակենասպառական դիտակի տակ նա ներկայացնում է հավատով առաջնորդվող ամենաամ Ալլահությունները:

A black and white photograph showing the back of several people's heads in an audience setting, suggesting they are watching a performance or event.

Յակոբ Ավետիքյանը, որը Ur-
բազան Օրմանական հայ ագ-

գային դահլյանողականության մեծագույն ներկայացուցիչ է համարում, գրի ընորհանդեսը համարում է յուրատեսակ ձեռնարկ՝ նրա գործը, վաստակը նորովի գնահատելու, նրա սկսած դասերը սովորել շարունակելու ժամանակամիջակ:

զմահատված եւ ուսումնասիրված չէ, հատկապես մտահոգիչ է՝ «Արյո՞վ մեր Եկեղեցին Օրմանյան ստեղծելու կամ հայտնա-

բերելու ի վիճակի է այսօք»:
Սայր Արռո Սուլը Եջմիածնի
արտափն հարաբերությունների
տառապահացը։ Գեղուան

այսինչ նրան միտք բնադրառում
էին, մեղադրում թեթև բնավո-
րության համար: Նա ուներ խորը
հիգիենա աշխարհ», - նշում է Ա-
նանյան Վարդապետն ու ման-
րանասն Անդրկայացնում Օրմա-
նյան Սրբազնի կյանքի երթ ժ-
ուանները՝ Յորմ որտեղ ուսում է

առնում Անտոնյան վարժարանում, աղա բարձրագույն ասվածաբանական դղրցում, Եջմիածին, որտեղ դասավանդում է Գեւորգյան ճեմարանում, որլսական, եթ առիթ է ունենալը Արմաշի դրեվալներ հիմնելու։
Հայեցարարության վարչապետ

ԱՐԾՎԻ ԲԱԽՉԻՆՅԱՆ

Սագդա Թախտամյանն արգելութինահայ գրող եւ լրագրող է: Ծնվել է Բուենոս Այրեսում: Օդերեւութարանություն է ուսանել Բուենոս Այրեսի համալսարանում: Քսան տարի աշխատել է կենտրոնական «Կլարին» թերթում եւ «Խենքե ի դարասի» ամսագրում: 2016-ին իրատարակել է «Ծնոռանան իմձ, Արմենուիի՛. իմ հայտաշկի դատմությունը», իսկ 2020-ին՝ «Դայլկական հոգին» վեմբերը: Վերջինը լուս է տեսել Արգելութինայում եւ Լատինական Ամերիկայի մի շարք երկրներում: Մագդա Թախտամյանն այսօր ակտիվութեն ճանակցում է Արգելութինայի եւ միջազգային հայ կյանքին՝ համագործակցելով տարեր լրավամիջոցների ու գրական ժառանակների հետ:

-**Ղարելի** Մազդա, հայ Սփյուռքի տաճնության մեջ շատ կան հեղինակներ, որնն գրել են տեղական լեզուներով, բայց մաս չեն կազմել սվյալ Երկրի գրականության: Ձեր գրերով դուք մաս կազմնեմ եթ արգենտինական ժամանակակից գրականության:

-Այո՛, իմ գրեթե ներառվել են արգելութեական գրականության մեջ, առկա են երկրի բոլոր գրախանություններում, եւ, բարեպահտարար, վաճառի առա լավ վարկանից ունեն թէ հայ, թէ ոչ հայ ընթեցող ների շքանում: Դրամի գնում են նաեւ դրսից՝ առավմաճք կամ առցանց խանութերից: Ես տեղյակ եմ, բայի որ ինձ գրում են ու մեկնաբանում: Չաս ընթեցողներ խոստվանում են, որ իմ գրեթե կարդալուց հետո համարձակվում են ուսումնասիրել իրենց ծագումը՝ հայ լինեն, թէ ոչ: Եվ ինձ ընորհակալություն են հայսնում, որ տեղեկանում են Մերձավոր Արեւելի Եւ Հարավային Կովկասի բարդ խնդիրներին: Վերեց ժամանցի, բայց նաեւ ճամապահորդելու եւ սովորելու միջոց են: Դա այս է, ինչ ես փնտրում եմ իմ աշխատանքով, որդեսզի ժառանգություն բողնեմ: Ինչողես իմ դարագայիս տաշիկներու արեցին, նույնիսկ եթե չէին խոսում Տեղասարանության մասին: Այս շաքար-կիրակի օրերին, եր ես նրանց հետ ճաւ է դատարանում, հյուս անում կամ օգնում է տաշիկին՝ Մարիա Բայանին կոչեկ վաճառել իր «Կոստ» կոչեկի խանութում, մեր դատանությունը փոխանցող Դամբան ներծծվել է իմ մեջ: Այդ սերմն ինձ առաջնորդեց հետամնել, գրել եւ վերափոխել մեր ցավս ու անարդարությունը՝ Հիշողության, ճշմարտության եւ Արդարության ակտիվ որոնման մեջ:

-Անցյալ տարի ձեր «Ռոխավա» Վեղան Արգենտինայում համարվեց շաբաթվա հիսուն լավագույն գրեթեց մեկը։ Վե-տի գլխավոր հեռոսութիւն Երիտասարդ-հայութի է, որը փառում է հոր եւ հայ-սնում բուրդ կին ազատամարտիկների շարժում։ Ձեր հեռոսութիւն ունի՞ նա-խանք։

-«Ուխավայի» գլխավոր հեռոսութիւն՝ Նանե Բարտեղյանը, Խորհրդային Հայաստանում մեծացած հայուհի է, որը մեծանալով՝ բացահայտում է, որ իր հսկական հայրը բուրդ հեղափոխական է: Զրդերի ու հայերի դասմություններն այս կամ այն կերպ միշտ փոխվարակցված են եղել: Օսմանյան կայսրությունում դրդերին օգտագործում էին հայերին բնաջնջելու համար: Նրանք առաջին գօնում էին: Որդես փորձանասնություն՝ թուրքեր նրանց համարում էին «անարժեվ»: Հայերն Օսմանյան կայսրությունում նկատելի փորձանասնություն էին, ուստի երթուրքական կուսակցությունը Թալեսար փառայի գլխավորությամբ, կազմակերպեց Ցեղասպանությունը: Այսօր դրդերը հայերի մես տառարում են Թուրքիայում նույն ստանալիին տակ: Նանե Բարտեղյանը համարձակվում է նայել իր մեջ, սուզմել իր ամենահակասական զգացմունքների մեջ, ճշմարտությունն ինձնանալցավ դաշտաշելու ասիրան: Նրա դայխարդ խախուսպում է: Եվ նա չի ցանկանում փնտել իրական սեր, չնայած դաս-

շիարակվել է հայրիշխանության խիստ կանոններով, որոնք զգալիորեն ազդել են հասարակության մեջ իր դիրքի վրա: Նաև ուղին ազատագրման եւ վերափոխման ժանապարհն է, ինչողևս բուրդ եւ եղանակ կանայք են հեղափոխություն իրականացնում Ռոխավայում՝ հավասար աղբեկանություն նոր հասարակության մեջ, հեռուստահայրիշխանական օրենքներից: Վեղումն Նամեին ուղեկցում է Ալմա Բարենյանը՝ նրա հայզգի զարմիկը, Բուքրոնում մեծ ծացած լրագրող: Ես ինձ նույնացնում են երկուսի հետ էլ: Երկուսն էլ, թերեւս ասրբեած եւ երրով, դայլարում են հանուն կանանց ազատագրության, ընդդեմ նահապետական հասարակության եւ իրենց կյանքի իրական:

-Լինելով երրորդ սերնի արգենտինահայ՝ դուք ակտիվ եք հայկական հարցերում: Որվանդ՞ եւ ինչպէս է ծեր սերունդը կենդանի դահում ազգային հիշողությունն ու ինքնությունը:

Ղետն նրանի եկան ինձ տանելու,
եւ ոչ ոչ չկար, որ ինձ համար ձայն հա-
ներ:

Այս բանաստեղծությանը հարկ է եւս
մեկ տուն ավելացնել, որ կպերաբերի հա-
յերին եւ այլ ճոռացված փորանասնու-
թյուններին, ինչողիսին են այսօր քրեթեր,
որոնց նոյնական հետապնդում է Էրդրա-
նի ռեժիմը:

-Ես տեղյակ են թէ Թախտայան, թէ
Դեմիրջյան ընտանիքների դատությանը:
Դայրական տափկ-դատիկն՝ Արմենուիի
Դեմիրջյանը եւ Երվանդ Թախտայանը,
ծնվել են Այնթաղում, այսօ՛ Թուրքիայի
Գազիհանքեփում: Սայրական գծով տաս
ու դապու՝ Մարիա Ելանգեզյանը եւ Սի-
մոն Բայյանը, Մարաշց էին՝ Կիլիկիա-
յից: Իմ հավաքած ամենաշատ տվյալները
վերաբերում են Դեմիրջյաններին: Տափ-
կիս՝ Մարիա Ելանգեզյան Բայյանի
դատությունն ավելի ժխոտ է, քան Արմե-
նուիումը: Նրա մայրն ու եղբայրները
սղանվել են Ֆեղաստանության ժամա-
նակ: Դայր նրան թողել է Բեյրութի ման-
կատանը, երբ նա մեկովկես տարեկան էր,
եւ նրան այլևս չեն տեսել մինյանց: Նա
մենակ է մեծացել, եւ 14 տարեկանում
նրան ուղարկել են Արգենտինա, որդեսզի
անուսնանա դատիկիս՝ Սիմոն Բայյանի
հետ, որին նա, իհարկե, չէր ճանաչում:
Նրան երեք երես ունեին՝ Ողովան, Խոր-
իսն եւ Բեատրիս՝ մայրս: Պապս՝ Սիմոն
Բայյանը, մահացել է, երբ մայրս յոթ տա-
րեկան էր, ուստի ես նրան չէի ճանաչում:
Մայրս մահացավ 2020 թվականի մայիսի
28-ին եւ չզանկացավ խոսել կամ հի-
շել իր անցյալի, իր մանկության մասին: Այն շատ ցավու էր: Նա նոյնիսկ չգիտեր
իր տափկ-դատիկի անունները, քանի որ
Մարիա տափկիս հազիվ էր հիշում իր հոր
անունը: Այնուս որ, մարդ շատ լավ հս-
կանում է նրա ցավի դաշտառը, հոյզե-
րին դիմադրելը, ավանդությունների դահ-
դանանա կարեւորությունը եւ այն ամենը,
ինչը թեւել բարերով չի ասվում, բայց շատ
բան է ասում:

-ՕԵՐ ԵՐԵՒ ՔՐԵՑՆ ԵԼ ՎԵՐԱԲԵՐՆՈՒՄ ԵԱ
ՀԱՅԵՐԻՆ: ՉԱՐՆՈՆԱԿԵԼՈՒ ԵՖ ԳՐԵԼ ՀԱՅ-
ԽԱՆԻՆ ՌԵՆՆԱՇԽԱՆ:

Կազման թեսաւորով:
-Այն՝ 2022 թվականի Երկրորդ կեսին
լուս կտեսնի իմ չորրորդ վերը: Դա իմ Եր-
րորդ գեղարվեստական գործն է, ժանրը
«ռոնանիկ աշխարհաբարձրական» է:
Եվ այն կամփոփի եռազրությունը «Հայ-
կական հոգու» եւ «Ուխավայի» հետ: Այն
հրատարակելու էր «Պեճուկին Ռանդում
հառլց» հրատարակչությունը: Այս դասին
ապեսին ունենալու համար:

-Գրելով Մերձավոր Արեւելի Եւ Հայաստանի մասին՝ երբեւ այցելել Եֆ

աշխարհի այդ կողմերը:
-Երկու անգամ ճանապարհորդել եմ
Հայաստան: 2016 թվականին ռազմա-
կան ուղղաթիռով թռել եմ Արցախ: «Երե-
բունի» ռազմական օդանավակայացնից
շարժվեցին դեռի Ստեփանակերս: Մենք
ուսումնական երկու հայրենիք էինք՝

թռանի Երկու հայրու ներ բարձրության
վրա, բանի որ այդ ճակարտակից բարձր
մեզ կարող էին գնդակոծել: Այս նախազ-
գութացումն առաջին ազդակն էր, որ
գել սկեց «Դայկական հոգին», բայց այն
ժամանակ ես դա չէի գիտակցում: 2018
թվականին վերադարձա Դայաստան եւ
Արցախ: Երկու անգամ էլ Եղել եմ Ծոլ-
ջիում: Այսօր ոմքակոծված Ղազանչեցոց
տաճարում եւ Աղբերեջանին հանձնված
տարածներում ծնվեց «Դայկական հո-
գին» օրեւու հին ոտեւնույնու:

Մայիսի 7-ին Բուտոնում ամերիկյան
լուսանկարիչ Եւ ֆոտոլավորդ **Վինսլոու**
Սարթինը հանրության ուշադրությանն է
ներկայացրել Հայաստանին հասցեագր-
ված մի հոլգիչ «սիրային նամակ»՝
«Սղասում Ենք ձեր Վերադարձին» հետզ-
րությամբ՝ խիս անձնական դատու-
թյունների մի երեկո, հիօնողություններ
արթնացնող դատկերմեր Եւ հայ ժողովր-
դի հոգու գեղեցկությունն ու ոգին գովեր-
գոր երաժշտություն։ Մարթինը **Աստիկ**
Մարտիրոսյանի Եւ հինգ հոգուց բաղ-
կացած համույթի օգնությամբ դիտողներին
ուղեկցում է Եղակի ճանապարհու-
թյան Մասահուտեսի Ուոթերփառ-
նից ուղիղ Քայլաստան։

«Աղասու Ենի ձեր Վերադրակիմ»-ի
նկարներ կազմում են մի հրաշագեղ ծե-
ռագործ կտավ. լուսանկարներից մեկը
հիգեբանական դիմուկ բնութագրեալ
դիմանկար է, հաջորդ՝ կենդանի նա-
յունունք, մյուսը՝ Շայաստանի կոնկրետ
բնադրակեր դասկերող մի արտասովոր
ստեղծագործություն, որը կոնդրողիցիայի
եւ լուսի խաղերով նարտահրավեր է Ետ-
ուում եւ նիշաժամանակ դարգեւարում է
դիտողին:

Կինսլուն «Սղասում են ձեր վերադարձին»-ի յուրաքանչյուր լուսանկարի հետ կապված դատությունը ունի, որով դիտողին գեղարվեստին ուղեկցում է հոգեւոր մի ճանադարհորդության՝ սկսած ժեր **Տաճառ Դավթյանի** հետ Ութերքառնի եկեղեցում իր արածին հանդիմունից մինչեւ իրենց բարեկամության խորացումը, որն արդեն տեղի ունեցավ իրենց հայաստանյան արկածների ընթացքում:

Կինսլոր Մարթինի կյանքը, որդես լուսանկարիչ, առնչվում է ճարդկանց. որդես կոնեցրին լուսանկարիչ՝ նա լուսանկարել է Բութոնի երաժշտական կյանքը եւ որդես հաստիքային լուսանկարիչ աշխատել է Յանայշմային թերթի ընկերությունում՝ Նոր Ազգիայի մանուկի ընկերակցության կողմից ճանաչվելով «Տարվա լուսանկարիչ»։ Նա առավել հայտնի է Յայաստանի՝ վերջին բան տարվա իր պիրու առարկայի, առօրյայի եւ դատական իրադարձությունների լուսաբանությամբ։ Մարթինն այժմ իր ողջ էներգիան ուղղել է Յայաստանի լուսանկարները եւ դատմությունները հանրության ավելի լայն շերտերին հասանելի

Եր իմաց ամիս
անց վերադարձան, ար-
դեն գրում էի՝ իրականությունը
վերածելով գեղարվեստականի,
բայց՝ լրագրողական հետաք-
նությամբ: Յերսնները հորինված
են: Իրողությունները հիմնված
են իրականության վրա: Ես չեմ
այցելել Սիրիա կամ Ռուսավա,
թեև այս կցանկանայի: Թուր-
քիայում էլ չեմ եղել, ու երթի չեմ
զնա Ադրբեյջան, ոյս ուղղակի
անհնար է իմ հայկական ծագ-
ման եւ իմ հրամարակային
տափար տաճառը:

-2018 թվականին Հարավային Ասերիկայի Հայ ազգային խորհուրդը ձեզ արժանացրել է Հրանտ Դիմիքի անվան մրցանակին՝ մարդու իրավունքների ոլորտում ձեր գործունեության համար։ Կոնկրետ ո՞ր է ձեր գործեալ առաջնորդությունը։

- Հրանտ Դինի անվան մրցանակ ստանալը դատիվ է եւ դատասխանաւոլություն: Ին հանձնառությունն է՝ շարունակել տարածել մեր դատամությունը եւ դայլաբանական համարության համար: Անկախ այդ մրցանակը ստանալուց՝ ես դա կանչի, ինչպես որ անում եմ այսօր: Ես դա համարում եմ քարոյական ու դատանական դարձի համար ինքը հանդեպ: Անեն դեմքուն, ես շատ եմ արժենորդ:

Լուսանկարից Վիճուլու Մարթին.
«Աղասում ենք ձեր վերադարձին.
Սիրո նամակ նայատանին»

Դարձնելում: Նրա նոյատակը հստակ է ցանկանում է խթանել Հայաստանի գուցաբերվող աջակցությունը եւ առավել մեծ ուժադրություն հրավիրել այս երկրի վրա, որտեղ ինքը եղել է ապրիլին դաշտասպելով իր աշխատանքների ցուցահանդեսին, որը տեղի է ունենալու Երևանում, Հայաստանի դամության թանգարանում:

«Ես սիրահարվեցի Հայաստանին, ես
այս ցուցադրությամբ ցանկանում են
վարձահատույց լինել հայ ժողովրդին»,

የዕስ መቻቻ እና ተከራካሪ ስርዓት የሚያስፈልግ ይሆናል፡፡

Երեկոն իր գեղեցիկ նվազակցության զարդարեց մրցանակակիր Երգահան Աստղիկ Մարտիրոսյանը։ Նրա մեկնաբառ նույթամբ հայլական ժողովրդական է հոգեւոր Երածությունը միահյուսվուած են իր սեփական յուրահատուկ ստեղծագործություններին եւ ուղեկցում Մարթիկ դաշտնություններին՝ ուժեղացնելով լուսանկարների դրամահիմքն ու հույսա-

Վիճակու Մարթինի հայաստանյան լուսանկարներից

ասում է Մարթինը: «Որպես լուսանկարիչ՝ դու հանգում ես մի կետի, երբ աշխատանիդ արդեն չի վերաբերում միայն ժեզ, լուսանկարներին եւ դիտողներին Դու դարտապորված ես զգում այն ժողովրդի հանդեպ, որն այնքան սիրավիշ կերպով իր դրսերն է բացել ու առօտել: Ես

Ղանությունը: Նա դեկավարում է հինգ հոգուց բաղկացած Երգչախումբ, որ ներառում է Մարտիրոսյանին՝ որպես ներառյալ նաև այլ դասնախառնությունների աշխատավոր, դասնամուր, բաս կիթառահարվածային գործիքներ եւ դուդուկներ հայկական եղեգային փողոյային գործիքներ։

Ազգա Թախտանյան..

հղարտություն է դասձառում եւ
Էլ ավելի ուժ է տալիս շարունա-
կերու տախար:

-Մի անգամ դուք գրել եք.
«Թող բառերը, մեր ղայֆարը
եւ լասմությունը շարունա-
կեն հանդիպել մեզ Հիւղու-
թյան կառուցման գործում»:
Այնուամենայնիվ, ի՞նչ դեսք է
անի Սփյուռքը գոյատելու
համար՝ Հիւղության կառու-
ցման բան:

-Սփյուռքի դերը հիմնարար է, առավել են այսօր, երբ Հայաստանին ու Արցախին վաճագ է սղանում: Ու թեև դայնարդ հավաքական է, բայց կարենու է, որ յուրաքանչյուրն անհատապես կարդանա վկայել մեր դաստիարակության: Օս ժերե է ունենալ:

սությունը: Դա տեղի է ուստի ամենօրյա փոքր գործողություն-ների ժամանակ: Մեր առօրյայում: Մեր դասմությամբ հետաքրվող հարեւանի կամ աշխատավայրի գործընկերների հետ զրոյցներում: Ես հավատում եմ ժառանգությունը փոխանցելու դարտավորությանը: Դա նման է օլիմպիական խաղերի ժամանակ: Էստաֆետ փոխանցելուն: Ունեմ ոչ հայ ընթերցողներ, որոնք իմ գործերը կարդալուց հետո սկսել են հետաքրվներ եւ իրենց մասնաւոր գործողություններ:

աշխատանքներ ու ցուցահանդեսներ իրականացնել՝ Դայ դաստիարակությունը ոչ հայկական օրգանական բարեկարգությունը համար: Թուրքական ազգային պատմությունը է: Խակ ընդիմանական պատմությունը է: Խակ ընդիմանական պատմությունը է: Հայությունը անտեղանական լորրին օրեցօթիւնը է: Խակ ընդիմանական պատմությունը է: Հայությունը անտեղանական պատմությունը է: Հայությունը անտեղանական պատմությունը է: Հայությունը անտեղանական պատմությունը է:

վելի վաս է, լրության է մաս
վել: Զայն տալը անհատական
հավաքական գործողություն
Յնարավորություն եւ կյանիի
րուում: Պարտավորություն: Մա-
նուկի ազատության դեմ ուղար-
ված վայրագությունները դատա-
դարսելը նույնության հիմնարա-
փաս է: Այօօր Լեհաստանու
կալանավորված մի լրագրու-
կա՝ Պարլու Գոնսալեսը, ծա-
գումով ռուս, բաղաբացի թյամբ հսկանացի: Նա լրա-
բանում էր ուկրաինական պա-
տրազնը եւ ձերբակալվել
Ռուսաստանի լրտս լինելու ն-
դադրանքով: Անիիմն ճեղա-
րանիներ: Նրան անհաղորդ է

իսկ Խողանիայի կառավարությունը բավարար փայլեր չի ձեռնարկել նրան անհաղղաղ ազատաձևություն եւ նրա իիմնարա իրավունքները դաշտապահելու համար: Պարբու Գոնսալեսը լրագրող եւ բաղադրագետ է: Փորձագետ՝ դաշտազմի թրթակից Նա լուսաբանել է Արցախյան դաշտազմը 2020 թվականին: Անո՞ր միջազգային լուրժանը Եթե չկա տեսանելիություն կամ դատապահում, կանաչ լուս է տրվում անդամագույն անդամայինի, որոց լրատվամիջոցների եւ որոց միջազգային իրավադասարարությունը կազմակերպությունների եւ յուրաքանչյուր անհարի Նվիրվածության բացակայությունը դեմք է իրավիրի մեռությանը կազմակերպությունների եւ կոչ անի շարունակել դայլարը: Դա միշտ կարելի է անել: Իսկ եթե չի արվում՝ աղա դա խնդիր է: Այսօր մենք ունենք հաղորդակցություն բոլոր իմաստներով՝ համացանց, սոցիալական մեթիա, թերթեր: 1915-ին լուրերը չէին ձամփորդում: Դժվար էր իմանալ, թե ինչ է կատարվում: Այսօր մենք դաշտազմները տեսնում են ուղիղ երերով: Իսկ լուրը ճնշում է դաշտազմի մեջ գտնվում են անդամագույն անդամայինիները:

ՍՈՒՐԵՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Ազգին Միասնականություն է անհրաժեշտ

Լինում են դահեր, երբ անհրաժեշտ է խստել կամ՝ ուղղակի լրել։ Սակայն մտածել ու օրվա հիմնախնդիր՝ անկախ ժամանակից ու իրավիճակից, անհրաժեշտ է լուծել։ Քայրենիքը, ժողովրդին, նրա դիմագիծն եւ մշակույթը

վես կլինի, եթե նրանում ներառնված նաև սոցիալական բաղադրիչներ, դաշտասխանեցին՝ որու գիտական եւ, գրի, բացատրի դա։ Իսկ երբ ասացի, որ արդեն գրել ու մամուլում իրաղարակել եմ, դաշտասխանը եղավ... գրողները շատ են, իսկ գործ անող չկա...

Թահմանելու ամենաարդյունավետ միջոցն ու գործիքը դեռևությունն է: Դեռևության գերազանց խնդիրը ժողովրդի եւ նրա ստեղծած ճշակույթի դահմանությունն է եւ աղաքային նիշված զարգացումների արդյունավետ ուղիների որոշումը: Դայաստանի այսօրվա իշխանությունները լավ չղատեացնելով խնդիրը՝ ցանկանում են Դայ ժողովրդի անվանգության կորսի եւ տարածելու գիշումների գնով դահմանել դեռևությունը: Դայենիքի, կամ կենսատարածքը եւ ճշակույթը բացարձակ արժել են տեղաբնիկն ու տեղածին էթնուների հաճար: Կամ այսօրվա իշխանությունները մեր հայրենիքի կարեւոր մասերը դաշտաւակ արժել են տեղաբնիկն ու տեղածին էթնուների հաճար: Իսկ այսօրվա իշխանությունները մեր հայրենիքի կարեւոր մասերը դաշտաւակ արժել են կորսի մասնել՝ իրեւու թե հանում դեռության: Դեսարքական է, ո՞չք կամ ի՞նչն է դահմանելու դեռևությունը, եթե կենսատարածքը, լեզուն, ճշակույթը եւ Դայ ժողովուրդն իր հայեցի դիմագծով վերանա:

Դարերի ընթացքում բյուրեղացել է այս կարծիքը, որ հայր հարթանակներ է ունեցել, երբ միակամ է եղել: Այսօր էլ, եթե խևադես ցանկանում ենք մեր ազգի միասնականությունը աղափնվել, անոր դետուրյուն եւ աղասու բնեմաս պատ ուն ինչ խարում-համոզում էին, որ այլեւս անհնար է սրտովի հոգեկերտվածով գոյատեւել: Արյունինմ նրանի ոչ միայն կարողացան դարավոր թքիրից դրւու բերել, այլեւ ոժի հանեցին հային ու անզիջում գոյացարի տարան:

զա ուսեալ, աղա դա, իս կարծիքով, կարելի է արմատական լուր հիմնածանաշողութեամբ աղահովել: Այդ գործընթացը դարձնեմ համազային, անենորյա ու ամենժանյա՝ անկախ տարիք ու սեռից: Եթե մեզանից յուրաքանչյուրը չի կարողանում զանազանել գիրն ու տառը, աղա անհուսալի են մեր բոլոր ժիգերը: Ըս իս, այստեղից է դեմք սկսել, ինչը այնան էլ դժվար չէ: Ըստամենը ծանրակշռ հողվածներ են հարկավոր եւ այն, որ երկար-բարակ ճառեր ասողներն իրենց նեղություն դաշճառեն ու դրան ընթերցեն: Վեջապես հարկավոր է հսակ լատկեացնել, թե մինչեւ Երբ հիմնախաբեությամբ ու կեղծիների մեջ բարուրված դիմք աղբեն: Մինչեւ Երբ միջան սունը գործադրությունը կատարված է առաջին անգամ:

Ներ ընորհավորելիս լավագույն բառերն ընտրեմ, իսկ եթ անհրաժեշտ լինի իրար օգնել՝ մատը նաև չսան:

Հավանաբար դատմարանի մասնագիտությանս դարձադրմանը 1988-ի փետրվարից՝ Արցախյան շարժումից սկսած, մասնակցել ու մասնակցում եմ Երևանյան կենցաղի անբաժանելի մաս դարձած միտինգ-ցուցերին, որում ինք իմ սեմեմ ու հասկանամ, թե Օերտում ինչ է կատարվում: Երբ ժամանակ եմ ունենում, երեմն լինում եմ Ֆրանսիական հրապարակում: Հանդիդում, զրուցում եմ ծանրոթերի հետ, մնեմ փոխանակում: Վերջին այդտեսակ հանդիդման ընթացքում էլ գրուցեցին: Երբ փորձեցի իմ մոտեցումներն արտահայտել եւ նշել իրենց թերացումներն ու բացքորումները, ինձ համար դարձագլ, որ նամի այնտան էլ հակված չեն որեւէ մեկի (Կառ չումի՞ որովան է առ հասկանում ու դատկեացնում իիմանախնդիրները) խոսր լսելու: Կարենոր չե, լսվան եւ ասում, թե վաս, ձեռնուու է իրենց, թե ոչ: Երբ ասացի, որ իրենց շարժումն ավել արդյունա-

Ե՞րեք առաջնային գործությունները կազմում են համար առաջնային գործությունները:

Ընդհանրապես, ուզում եմ ընդգծել, որ մեկը նշից դարձ լինի. Մոհամեդի աշխարհում հայսնվելուց հետո, ովքեր կասկածում են, որ առանց Ռուսաստանի այս մուսուլմանաւուս տարածաշրջանում կարող էր Հայաստան գոյություն ունենալ, թող ընդմիւս հիշեն, որ այսօվք Հայաստանի տարածում երթի ոչ մի քիսունեական երկիր չէր կարող լինել, դա բացառվում էր: Քիսունյա ազգ այստեղ կարող էր գոյություն ունենալ միայն ու միայն հզոր Ռուսաստանի ներկայության դեմքում: Այդինք էլ Եղապ 1828թ.: Նիկոլայ առաջին ցարի, Ներսես Կաքողիկոսի, Պասկեվիչի ու Գրիգորյերովի մեծ ջաներով տարածաշրջանի հայերը վերաբնակեցվեցին այս տարածում, որը գրավել էն ռուսները դարսիկներից: Նախկինում եւ այսօր էլ Հայաստանը գոյություն ունի գոյտ ռուսական ռազմական բազմանդիր ընորիկվ:

Պատմական բոլոր շշափուկերում որեւէ հողի վրա ապրելու հրավումը ձեռք է բերվել բնիկ լինելով, իսկ հետագա դարերում ավելի հաճախ՝ միայն ուժով։ Եթե ցանկանում են շիրանալ սվյալ հողակտորին, ապա նախ տեսք է այն գրավել ուժով, հետո կգտնվեն հանադատախիսան թվով իրավաբաններ ու դատամարտաններ, որոնք կաղացուցեն ձեր արդար եւ բնական իրավունքները սվյալ հողակտորի նկատմամբ։ Եթու էլ կիայսնենք «Ֆիզազգային հանրություն», «համամարդկային արժեքներ», «դատամարդկային արդարություն» եւ նմանահիմ այլ սերմիններ, որոնք ընդամենը սրբագրում են ուժի հրավումին կատարածը։ Սա է ենու, ևս եւ լսինի հրավարակությունը։

Հայերից իրենց ունեցածը միշտ
խվել է ինց այս սցենարով, ո-
րովիետեւ մեր հավաքական ես-ի
մեջ նուած կասկածնության
եւ չկամության դատարով չենի
ստեղծել մերը, մեր ուժի իրավուն-
քը: Խսկ ուժի իրավունքի սոնց-
նան կենարա եռակը դատու-
թյունից դասեր բաղելն ու հա-
վասն է սեփական դատության
եւ արմատների մկանամբ: Այսօր
կրկին ակիմիվացել է «անկապնե-
րի» թենան: Խոսքը վերաբերում է
Տավուշի մարզի մի խանի բնակա-
վայրերին՝ Բաղանիս Այրում, Ներ-
ին Ուկեղար (Աւաղի Ասվիդա-
րա), Վերին Ուկեղար (Յոխարի
Ասվիդարա), Խերիմիլ, Սփռուու,
Բարխուդարլու, Կրզը Հաջիին,
ինչպես նաև Արարաքի մարզի
Տիգրանաւեն (Ջարիի), որոնք Հա-
յաստանի և ազգությ հանուսա-

Առաջին Համբարձությունը երգ ճանաչվեց Դաշնակիցների կողմից, որ կառավարության իրավագրությունը սարածվել է նաեւ այս սարածների վրա: 1920թ դեկտեմբերի 2-ի Երևանի համաձայնագրի (ՀՀ եւ խորհրդային Ռուսաստանի միջեւ) կմբնամ դասին ու դրանից հետո վերոնշյալ օդուդեր հանդիսացել են խորհրդային Հայաստանի մաս: Այդ մասին գիտականորեն ապացուցված է ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինսիտուտի կողմից 2020թ հրատարակած «Հայկական սարածների բռնակցումը Թուրքիային եւ խորհրդային Ադրբեյջանին 1920-1930-ական թվականներին» աշխատության մեջ, որի հավելված հանդիսացող փառեզրում ներկայացված է խորհրդային Հայաստանի սարածք մինչեւ 1922 թ. սկիզբը: Ընդունում, հատուկ նույնի է, որ Հայաստանի սարածքն 1920 թ. ուժում է:

Տասին տարածությունը 1920 թ. դրամականության 2-ին մեծ է կազմել 43000, որից 1922 թ. սկզբին մնացել է 32,000-33,000, իսկ 1936-ին՝ մոտ 29,800 տառակուսի կիլոներ։ Խորհրդայնացումից հետո՝ 1920-30-ական թթ. խնդրու առարկա գյուղերի դասկաննելության հարցը բազմից բնակչություն է Հայաստանի եւ Աղրբեջանի դեկավարության, ինչպես նաև Աղբյուրի պատմական ֆեոդալացիայի կենտրոնացնելու համար։

Կան մարմինների կողմից: Այսինքն, մինչեւ 1929 թ. Տավուշի մարզում աղբեջանական անկալավճեր գոյություն չեն ունեցել:

Ինչ վերաբերում է Արծվաշենին, առաջ Անդրբեներացիայի կենսգործկոմի 1927 թ. հունվարի 11-ի որոշմանը Շինիլս-Այրումի տօքանի ամբողջ տարածքը (11,659 դեսյատին) ձանաչվեց Արբեջանի Ղազախի տօքանի մաս: Բայց, խնդիր այդ որոշման արդյունքում Արծվաշենը կտրվելու էր Հայաստանից, դրա փոխարեն Ղազախի տօքանում առանձնացվեց մի հողաբերտ՝ աճարային արտավայր, որի ընորիկիվ Արծվաշենը ցանախային ձանաղարիկով կկապվեր Հայաստանի հետ: Հետագայում այդ ներ հողաբերտն էլ անցավ Արբեջանին: Այսիսկ մինչեւ 1930-ական թթ. Տավուշի մարզի տարածքում անկլավներ գոյություն չեն ունեցել, իսկ Արծվաշենը Հայաստանի հետ ունեցել է այնպիսին ուրիշ ևստ:

1936 թ. ԽՄՀՄ կազմով Հայկական ԽՄՀ ամճիշականորեն ներառվելու դահին անկավերն արդեն գոյություն ունեին: Կնասանակի, որ նեզ համար ձակատագրական դարձած փոփոխություններն ամենայն հավանականությամբ տեղի են ունեցել 1932-1936 թվականներին: Ինչ վերաբերում է Տիգրանաւենին, աղա 1921թ. հոկտեմբերի 13-ին Կարսում ստորագրված քուրֆ-անդրկովկասյան դայմանագիրը չնշին փոփոխություններով հաստեց նույն թվականի մարտի 16-ի Սոսկվայի դայմանագրի դրույթները: Զնշին բացառություններից մեկն էլ այն էր, որ Երևանի գավառի հարավում գտնվող, ուրոշ 260 բառակոսի կիլոմետր կազմող եռանկյունին, որը ներառում էր Տիգրանաւենը (նախկինում՝ Թյարի), ինչպես նաև Զաքարյան-Գենուս գյուղերը, ընդգրկվեցին խորհրդային Դայաստանի սահմաններում: Այսինքն, թե՛ ծագումնաբանության եւ թե՛ իրավական տեսակետից այդ տարածները հայկական են, մնում է դիմանալ այս դասին «ուժը է նոնմ իրավունքը»-ի ճնշմարտ եւ այնու հետ այս լամփին:

2022 թվականի մայիսի 28-ին
դաւոնական այցով Հայաս-
տան ժամանած Փարիզի բաղա-
վարել Անն Իդալօյի գլխա-
վորած դատիրակությունը հյու-
րընկալիք էր ՀԲԸ Հայաստա-
նի կենտրոնատեղիում: Պատմի-
րակության կազմում էին մի-
ջազգային հարաբերություններ-
ի եւ Ֆրանկոֆոնիայի գծով
Փարիզի փոխարքանայի գործ
Փարիզի փոխարքանայի գործ
**Ար-
և Նօաշան**, Փարիզի փոխար-
քանայի գործ եւ ՀԲԸ Ֆրանսիայի
գործադիր սեուն Անուշ Թո-
րանյանը, Ֆրանսիայում Հա-
յաստանի դեսպան տիկին Հաս-
միկ Տոլմաջյանը, Ֆրանսիայ-
յում ԼՂՀ մշտական ներկայա-
ցուցիչ Յովհաննես Գեւորգյա-
նը, ՀԲԸ Եվրոպայի նախա-
գահ եւ ՀԲԸ հոգաբարձութերի
խորհրդի անդամ Նադիա Օոր-
ծունյանը, Ֆրանսիայի հայկա-
կան կազմակերպությունները
համակարգող խորհրդի (CCAF)
համանախազահ Արա Թորա-
նյանը եւ Ֆրանսուա Դեւօյա-
նը:

ՀԲԸՄ Հայաստանի նախագահ Կազմեն Յակովյանը դատվիրակությանը ներկայացրեց ՀԲԸՄ-ի դատմությունը՝ ընդդեմ էլուկ, որ իր ձկունության ընորհիվ կազմակերպությունը տասնամյակներ շարունակ կարողացել է արժանակույն գնահատել և վյալ ժամանակաշրջանում հայ ազգի հմար կարելու առաջնահերթություններն ու ծրագրեր նշակել դրանց ուղղությամբ, հատկապես՝ զգնաժամային ժամանակներում: Այնուհետև, անդրադառնալով ՀԲԸՄ Հայաստանի ընթացիկ ռազմավարությանը, որն Յակովյանը ներկայացրեց սոցիալ-սննդական զարգացման, մարդասիրական օգնության, մշակույթի եւ կրթության ոլորտներում իրականացվող՝ կազմակերպության բազմաթիվ նախաձեռնությունները:

Միության հայաստանյան գրասենյակի նախագահը նաեւ իր երախտագիտությունը հայս-նեց վերջին տարիներին Ֆրան-սիայի կառավարությունից ՀԲԸՇ Հայաստանին տրամադր-ված ֆինանսական աջակցու-թյան համար՝ ընդգծելով դրա կարեւորությունը հայության կյանքը բարելավելու գործում։ Արանձնակի անդրադարձ կա-տարվեց ՀԲԸՇ Հայաստանին 50 000 եվրո ֆինանսական օգնու-թյուն տրամադրելուն, որն օգնեց դիմակայելու Հայաստանում ա-ռողջապահական ճգնաժա-մին։ Նա նաեւ ընդգծեց Փարի-զի Խորհրդի՝ Արցախի Հանրա-դետության անկախության ճա-նաչման բանաձեւի օգտին վեեարկելու կարեւորությունը, ո-րը նոյանակ ուներ Ֆրանսիայի կառավարությունից դահանջե-լու ճանաչել Արցախի անկա-խությունը։

Հաջորդիվ դասվիրակության անդամները հնարավորություն ունեցան հանդիպելու Արցախից swrhwabnված, Արցախում ՔԲԸ «Սպոնտիր Եւ Վաստակիր» Եւ «Կին ձեռներեցներ» ծրագրերի մի բանի շահառումներին, ովքեր աջակցություն են ստացել Ֆրանսիայի կառավարության կողմէ:

կողմից:
Ֆրանսիայի կառավարության
հետ սեր հաճագործակցության
արդյունքին ԻՐԲԸ Ֆրանսիան
բարերարներից հայրենին օգնու-

Փարիզի քաղաքամետն այցելեց ՀՔԸ Հայաստանի գրասենյակ՝ վերահասաւտելու արդյունավետ համագործակցությունը

Ազից ձախ՝ Փարիզի բաղաբաղեց Անն Իդալգոն եւ Փարիզի փոխնախարարեց Մրն Նզաչան զրուցում են ՐԲՀՍ Յայստանի նախագահ Կազետն Յակուբյանի հետ

**Փարիզի բաղաբանեցի զիսավորած դատվիրակությունը
հանդիմեց ՀԲԸՆ-ի ծրագրի օհահռուներին**

Զախից աջ՝ ՐԲՀՍ «Առվորի՛ Եւ Վաստակի՛», «Կի՞ն ձեռներեցներ ծագրերի ժահառուները Եւ Արգախից արհանված մի կի՞ն, ով ՐԲՀՍ-ից սացել է մարդասիրական օգնություն

թյուն հասցնելու գործընթացում կարելուագույն օղակ է հանդիսանում: Ֆրանսիայի արտաժին գործերի նախարարության կողմից վերջին տարիներին սացված ավելի քան 100 000 եվրոյի ֆինանսական աջակցությունը Դայաստանում ծառայել է մի շարֆ նոյակների՝ սկսած COVID-19 համակարակի ընթացքում կենսադահովան սարքավորումներ եւ դարագաներ ձեռք բերելուց, ՀԲԸՍ «Կին ձեռներեցներ» ծրագրի շահառումներին օժանդակելուց, որդեսզի սկսեն կամ ընդլայնեն իրենց փոփոխությունները, մինչեւ Արցախյան 44-օրյա դաշտավաճի ընթացքում եւ դրանից հետո տարհանված խաղաղ բնակիչներին նարդասիրական օգնություն ցուցաբերելու:

«Ֆրանսիայի կառավարության հետ մեր համագործակցության եւ Փարիզի բաղադրմատարանի հետ մեր կամերի ընունակության մեջ՝ ՀԲԸՍ Ֆրանսիան կամ մակերրության ծրագրերի միջոցով կարողացել է գորածարժել հայրութավոր կամավորների համակարգի ավելի քան 250 000 եվրո ֆինանսական օգնություն, որում զի աջակցեն 44-օրյա սարսահիմանական դաշտավաճի հետևանությունը տարհանված ընտանիքներին: Համոզված ենք, որ ամրապնդելով այդ կամերը, ՀԲԸՍ-ը ինքը ներդրում կունենա հայ-ֆրանսիական հարաբերությունները, ամրապնդելու գործում: Միունքունը Ֆրանսիայի եւ նաև վորագետ, Փարիզ բաղադրի անձնացողը աջակցությունը կօգնել վերածել կոնկրետ գործողությունները»:

թյունների՝ սատարելու Հայաստանի և Արցախի ժողովրդին», - ասում է **Նարիկա Գործունյանը:**

Ֆրանսիան եւ Հայաստանը դաշտական դաշնակիցներ են եւ կիսում են ընդհանուր գաղափարախոսություն եւ արժեքներ: Զաղաքաբետ էկն Իդալ-

Զախից աջ՝ ՀԲԸՍ Դայաստանի նախագահ
Վազգեն Ցալուբյանը, CCAF-ի համանախագահ
Արա Թորանյանը, ՀԲԸՍ Դայաստանի գործադիր մասնակի
Մարինա Մինիթարյանը եւ ՀԲԸՍ Եվրոպայի նախագահ
Նադիա Գործոնյանը Անն Իդալգոյի հետ հանդիմանը

Փարիզի բաղաբաղեց Անն Իդալգոն ՀԲԸՆ
«Կին ձեռներեցներ» ծրագրի շահառուներից որդես նվեր
սապակ նրանց արտադրանք

գոն, 2001 թ.-ից նախ ղաւառ-նավարելով որդես փոխաղա-ֆաղետ, եւ, այնուհետեւ, 2014 թ.-ից որդես բաղադրետ, շա-րունակաբար սատարել է ար-ցախահայությանը եւ ծանա-չել նրանց ազգային ինքնուրու-ման իրավունքը: Նրա անուսի-նը՝ Փարիզի օջանի տարա-ծաշրջանային խորհրդական եւ խորհրդարանի նախկին ան-դամ **Ժան-Մարկ Շերմենը**, նույնութեա երկար տարիներ ա-ջակցել է Արցախի ժողովրդին: 2020 թ.-ի դեկտեմբերին հրա-դադարից հետո Արցախ այցե-լած խորհրդարանականների առաջին ղավականությանը հետ միասին նա մասնակցել է ՂԲԸՄ Եվրոպայի YERIA նա-խաձեռնությանը:

րոհների, ես երեք այդ գաղափարից ես չեմ կանգի: Ես միւս դայլաբարելու եմ Արցախի իմբնորուճան իրավունիի, անկախության եւ ճանաչման համար: Մենք դարտավոր ենք արցախահայության օգնել խաղաղ կյանք ունենալ իրենց հողում եւ դաշտանել նրանց վտանգված մշակութային ժառանգությունը: Սա այս է, ինչ ես դարտավորվել եմ անել, քանի որ գիտենք, որ Արցախի ժողովուրդը նույնական դայլաբար է արժեների դաշտանության համար: Այսպիսով, ձեր դայլաբարը մեր դայլաբան է, եւ մենք ձեր կողմին ենք լինելու»:

1 հունիսի, 2022թ.

Ուղղում

«Ազգ»ի նախորդ՝ մայիսի 27-ին լրկու տեսած թերթում տեղ գտած տեխնիկական վրիժակի համար հայցում ենի հեղինակի եւ ընթերցողների ներռանձնությունը։ Ուֆայել Իշխանյանի մասին «Դայտահետապնդքան գոյանարիտ բովում» հոդվածի հեղինակը լեզվաբան Դավիթ Գյուզաղյանն է։ «Ազգ-ում տարգված նրա նախորդ՝ փետրվարի 18-ի հոդվածը Երկի Արայանի մասին էր՝ «Կյանքի եւ գիտության ներդաշնակ հայեցողությամբ»։

Երբ ելքը մեղավորների փհսրսնիւն է...

ԳԵՂԱՄ ԶՅՈՒՐՈՒՄՅԱՆ

Հայաստանի հանրապետության սնտեսությունը, ինչքան էլ իշխանական համակարգն այն հուսադրողից լավատասական փորձի ներկայացնել, հանրության հիմնական հասվածի հանար խնդրահարուցից մինչեւ լրջագույնս անհանգստացնող է ներկայանում: Այստեղ կարենոր չէ բվեր թե ցուցանիւմների հրադարակումն ու դրանց ինչ-ինչ ճանագիտական բարազաւառով մեկնաբանումը, որը որդես դարձից մինչեւ բոլյարկված աճղարարության դրսեւորում է դիմակվում, բանզի շարժային բաղադրացին իր գնումների ու սացած ծառաւթելունների ոհմաց վճարումների ու-

լույրեամս դրանք կատարեալ ըստ թագիւր այլ, ամենայն վստահության նշենի, համոզման է զայխ. իր առօրյան մասսամբ իսկ տեսանելիորեն չի բարեփոխվում, որը միշտ չէ որ դայնանավորված է իրեն համոզել փորձող, այսպես կոչված, արտաին ու միջազգային հայտարարվող գործընթացներով։ Դրանից առաջ հաճախ այդ գործընթացներից դարձից մինչեւ որուակի աստիճանների, իիմանավորված ու արդարացված եղանակացություններ չանելով է դայնանավորված, սնտեսությունը զուտ բաղադրականությամբ ներկայացնելու անհույս լավատեսությամբ։ Անգամ առօրյա դարձ դիմարկումների արդյունքում է օնցմարդում, որ սնտեսության առանձին ճյուղերի սահմանափակ ոլորտներ ուղղորդում չի նղասում ողջ սնտեսության առաջընթացին, որի աղացույցներից է այս օրերին Շի Լանկայում ծավալվողը, կամ Կուբայի Կաստր եղայրյուների իշխանավարման շրջանի վիճակագրությունը։ Առաջինում անառակելի է համարվում թեյի արտադրյունը, երկրորդում՝ շաբաթեղեգը, որին սնտեսվարումը երկրները փակուղային վիճակի առաջ են կանգնեցնում։ Եվ այնանով, որին զուտողություն է աղես բարձ արդյունավետություն երածիսպիրուտում բնագավառ չի հանդիսանում, տուժում է ողջ սնտեսությունը, բարեփոխում ու զարգացում չափորոշչները չեն նշնարկում ու գործացնում հանրային լայն շրջանակներին, Վեցինիս ու իշխանության միջեւ չի հաստավում զանկայի բարերա մթնոլորտ։

ՀՅ մատենալիքունու անցանկայի դրս-
տորությունը, գրեթե անհարթահարելի խ-
շընդունելի ժամկետը առաջակա-
ռած է առաջապահության մեջ՝ առաջ-
անագույն ազգային պահպանական մասունքների պահպանության մեջ:

գործընթացն իրականացվում է հյայս-
տանաբնակների առավել առաջնահեր-
թությունները հիմնականում ներկրումնե-
րի միջոցով աղափկելով։ Խոսքն ա-
ռուց մեր ճարդկանց ամենօրյա սննդա-
կարգի դարտադրի ճամ կազմող ցորենի,
բազմաբնույթ համեկարգներնե-
րի, ճամանթերի ու կարմեղենի հումք համ-
դուխացող ճշակարույսների արտադրու-
թյան անհամար միջներ անվտանգային
խնդրին է առնչվում, երբ առկա են հիմ-
նական միջոցներ՝ բարեբեր հողային,
ջրային ու ջերմային կարողունակություն-
ները։ Առաջնահերթությունների փոխա-
րեն այլ ճյուղային գերարտություն-
ներն են, հանձին մեզգանում արմատավր-
ված այգեգործական ու ջերմոցային
բարեկարգ պահանջների առ

վելացման խրախուաման, հանգեցնում
են այն վիճակին, որում հերթական ան-
գամ գտնվում է ՐՅ սնտեսական ու իշխա-
նական համակարգը. հարկավոր է փրկել
հարյուրավոր այն բեռնատարներում գտն-
վող արտադրանքը, որն անորոշ վիճակում
հայտնվել է Լարսի անցակետում:

Ելք է գտնվել Փորիի նավահանգստում Սեւ ծովով դեղի Ռուսաստանի դաշնություն լաւագայի վարձակալումը, առաջիկա 6 ամիսներին ՀՀ դեւական բյուջեից ֆինանսավորման եղանակով։ Օգնության ձեռք մնենումը նշանակում է համարվում առաջինի ու նարդայիրական բայլ, այնուա որ հեռու վանենք այլ դատողությունները։ Այսուհանդեռձ, գործարար միջազգայի ներկայացուցիչներից մի բանիսի հետ ունեցած գրույցներից ծագած հարցերից ընդամենը 2-ի մասին հարկ է հիմքունակ 40 Վազգններ բեռնաբարձելու արարանի եւ ինչ խնդիր է լուծում 40 բեռնաբարձ մեկանամայա տեղափոխումը։ Դատարանի վերջին հարցեր է ծնում, անզի հիշյալ բանակությունը Լարտում կուտակվածի ընդամենը 2-3 տոկոսն է կազմում, շաբաթը 5-6 տոկոսը, եթե ի հարկե այն նոր հոգեւ չառաջացնի։ Եվ հարցը՝ որն ու որտեղ է այսօրինակ վիճակից ելքը, հնչում է ինքնաբերաբար։

Ելք՝ հմնաբավորթյան հնարավորինս բարձր աստիճանի սնտեսությունն է եւ միայն ավելցուկի դայմաններում արտահանումը։ Առաջնահերթություններից առաջնայինը հացահատիկն է, հացի, մակարոնեղենի ու հրուշակեղենի համար 1 հայտանցու հանար սարեկան անհրաժեշտ մինչեւ 200-220 կգ դահանջով, էլեկտրականերգիայի արտադրությունը՝ 6-8 հազար կտվամ ցուցանիւով եւ ընտանիիներում շաբաթը 1-2 շից գինու վայելք։ Swarorինակորեն թե ցավալիորեն այսօրվա 77 սնտեսությունում առկա հնարավորությունները՝ առաջինի դարագայում իմնաբավորթյան 20-25 տոկոս, երկրորդի դեմքում 40-50 տոկոս, երրորդում խիս սահմանափակ, կազմավորում են այն միջավայրը, որում աղբում ու գտնվում է հայտանյան հանրային կյանքը՝ իր անորոշությամբ ու տարհներ առաջանա թիվ 1

տաւոնյայի բնորուած գաղց միջա-
վայրով: Այս ճասամբ իսկ վերափոխե-
լու թե բարեփոխելու հժխանություննե-
րի ձեռնակումները տեսանելի արդյուն
չեն ցուցադրում, բանզի առկա է սնտ-
սական բաղաբականություն համարվո-
ղի արդյունքում թե հետեւանիվ առաջա-
ցող զնաճը, որի համար դատասխանա-
տու հիմնական կառուց ՀՀ կենտրոնա-
կան բանկն այն բացարձում ու արդա-
րացնում է ինչ-ինչ համաշխարհային
գործընթացներով:

Կյանքի որակ կոչվածը մասամբ իսկ դարելու նղատակով, թող որ սիրողական ճակարդակով, հետևյալ վելուծությունն իրականացնեմ, ասեմ, մեր երեմնի բախտակից, 2,7 մլն բնակչությամբ Լիտվայի օրինակով: 2018-ի հերկրի համախառն մերին արդյունքներում կազմել է 48,4 մլրդ դրամ, որից արտահանվել է 29 մլրդ: Երկրում է մնացել 19.4 մլրդ դրամի արդյունքը, որը գննելու վաճառքել է արդանիների ու մատուցված ծառայությունների տեսքով՝ սնունդու հագուստ, կենցաղային ու էլեկտրոնային տեխնիկայի ձեռքբերում, ճանաչողական ու ժամանցի վայրեր այցելություններ... 1 բնակչի հաշվով 7.000 դրամ: Նոյն հաշվարկը Հայաստանի հանրապետության դարագայում իրա-

Կանացնելու դեմքում ստանում են 3.000 դրամ: Հաշվարկը ընակիչ-օգտագործությունը կազմում է 15%: Հաշվարկը պահպանում է առաջնային և եղանակային գումարները: Հաշվարկը պահպանում է առաջնային գումարը՝ առաջնային գումարի 10%: Հաշվարկը պահպանում է առաջնային գումարը՝ առաջնային գումարի 8-ում:

Այստես էլ կառավարվում են:

31.05.2022p

ՔՊ-ականները ծանր են տանում

«Ազգ»ի տեղեկություններով՝ իշխող «Զաղաքացիական դայմանագիր» կուսակցությունում բավական ծանր են տանում հանգանանքը, որ Արցախում մայիսի 28-ին ցույց է տեղի ունեցել: ՔՊ-ամերձ մեր աղբյուրները հայտնում են, որ իշխող թիմուն ցնն կարողանում համակերպվել մտին, որ «իրեն այրիվան բան են անում արցախցիների համար, սոցիալական աւրեր ծրագրեր են մշակում, իսկ արցախցիները Ստեփանակերշի կենտրոնում իրենց հասցեին վիրավորական արտահայտություններ են անում»:

Նման մշածելակերպն, իհարկե, ոչ այլ ինչ է, եթե ոչ հային հայից զատելու, մի-
մանց նկատմամբ անհանդուրժողականություն ու ատելություն սերմանելու ան-
թույլատելի ձեռագիր: Ինչ ասել է՝ «մենք այդքան քան եմ անում Արցախի համար,
իսկ իրենին»: Ուեւ մենք որեւէ մենի համար ոչինչ չի անում, հայ ժողովուրդն իր ամ-
բողջ կարողությամբ ու ներսւով դարձագես դարտավոր է ժենացնել ու կանգուն
առաջի համարանի երևու տեսրություններ:

ШЕЛЛУ ЧИСЛОНОГИ

Ի՞նաստաբանական
բառարան

Անվանակոչությունը՝ յուրաքանչյուրիս
մշակույթի անբաժան մասն է, որից ինձ
հետաքրքրող թեման անվանակոչության մի-
ջոցով լուր ազդի շառավիղը շարունակելու
խնդիրն է:

Կարծ ասած, երբ մի բանի աղջիկ երեխայից հետո դարձյալ աղջիկ երեխա ես ունե-

նում, լուս աշխարհ եկածին «Բավական» անոնմը դարձելով, աղափովում ես հարազա երեխայիդ բարդույթավորման նախարյալը: Բացատրությունը մեկն է եեզ անհրաժեշտ են ասօ ու անճնուրաց զինվորներ՝ ազգի շառավիղը շարունակելու եւ մեր չլուծված խնդիրները վերջնականադես լուծելու համար:

Բայց թող չնեղվեն «Բավական» անունը կրող մեր հրաշագեղ աղջիկները, բանի որ այդ գեղեցիկ անունը մատուր հայկական է:

Կան նաեւ հաջորդը տղա ունենալու սղասումով այնովիս ծնողներ, որոնք Ասծու ականջը ոյելու եւ իրենց դստրիկին ավելի իիշ ցազ դաշնառելու համար, ընտրում են արաբերեն «Շամամ» անունը, որը թէ «Վերջ» է նշանակում, եւ թէ «կատարյալ»: Դրա արդյունքում, Ասծուն հայսնի է դառնում, որ ծնողներն այլեւս աղջիկ երեխա չեն ուզում, եւ դստրիկն էլ ուրախանում, որ ինքը Սայաթ-Նովայի սագի նման «թամամ» է, այսինքն՝ կատարյալ, ամբողջական:

Դայերը նաև գտել են հերթական անզամ աղջիկ Երեխա ծնվածին փաղաքտելու ավելի հնարամիս միջոց: Ականա ծնված աղջկան նոյն նորատակով կոչում են «Դերիք», իբր այնքան նազամն ունի, որ ծնող-ներն ասում են «Դերիքնազ» (հերիք է նազ անես): Բայց մտի խորդում, միեւնույն է, դիմում են Բարձրայիշն՝ շառավիղը շարունակողի՝ արու զավակ ունենալու ակնկալիքով: Թող Դերիքնազ անունը կրող մեր գեղանի աղջիկները շարունակեն տղաների՝ դեռևս աննվաճ սրտը գրավելու իրենց նազամները, իսկ եթե արդեն գրավել են, այլեւս հերիք է նազ անեն:

Ծառավիդը շարունակելու համար մեզանում հրտինվել է նաև մի «Եթերային» անձնանում՝ Եթեր իգական անունը, որը փոխառված է բուրժետեն *yeter* (բավ է) բարից, ինչը էլ բուրժետեն *Yeterkz* (բավ է աղջիկ) բարդ բարի փաղաքական հաղափումն է: Ըստ Աճառյանի, այդ իգական անունը հայերի մոտ շարածված է եղել դեռևս 14-րդ դարի:

Թյուրթական միջավայրում աղյող թափթափահայերի ականջին խորը չէ նաեւ «Կողբասի» (աղջիկը բավ է) հզական անունը, որի կազմությունը Ենթակլսում է ընտանեկան տոհմածառը աներեր դահելու նոյն տրամաբանությանը: Դավանաբար, Կողբասիի ավագ Իոնյերի անունները դիտի լինեին թաճան, Ներինազ, Բավական... որ այլևս թափթափահայ ծնողների մոտ սղառված լիներ ակամա ծնված աղջկա անվանակոչության համար եղած բառադաշտար:

Ի դեպ, Թավրիզի հայսնի բազարի հասվածներից մեկը կոչվում է «Կըզբասի բազար», որի անվան ստուգաբանության մասին շրջանառվում է մի վարկած, համաձայն որի, իբր բազարի նեված հատվածից անցնելու դահին, մի կին, ծիծաղելու չափն անցած իր դստերը սաստելու համար, ասել է՝ «Կըզ, բասի!», որը նշանակում է «հերիք է, ախչի»: Ակնհայտ է, որ այդ Վարկածը ժողովրդական ստուգաբանության ժանրից է: Այդ մասին է վկայում Իրանի դարսակախսու շրջաններում տարածված դարսակերեն «Դոխթար-բաս» իգական անձնանունը, որը «Կըզբասիի», Եթարի, Բավականի, Թամամի, Չերիքնազի... հոմանիշներ է:

Թռող հայ ծնողների արու զավակ ու Ծենալու ցանկությունն այնքան բավարպած լինի, որ մեկը մյուսին հաջորդող արու զավակներ ունենալուց հետո, ակամա ծնված հերթական տղա Երեխային Ներիփ կամ Բավական կոչեն:

ՀՐԱՎՅԱ ԲԱԼՈՅԱՆ (Արմենյան)

Բան. զիս. թեկնածու

Հուշագրությունը գեղարվեստավակերպրական գրականության հետարքության ու արժեթափուր ժամանելիքի է: Տարբեր ժամանակներ կյանքի տարբեր դրույթների հայ եւ օսարազգի ներկայացուցիչներ դիմել են այս ժամանին: Հուշերը թղթին հանձնած մերազնյա երեխներից է հայ ազատամարտի կարկառուն դեմքերից մեկը՝ **Սմբաս Բորյանը** (**Սահմանություն**), ում «Յուշեկի հայրենեաց» գիրք-հուշագրությունը լույս ընծայվեց Երևանում 2021-ին. ձեռագիրը ստագրության են դաշտաստել Քայաստանի դատանության թանգարանի նոր եւ նորագույն դատանության բաժնի Վարիչ **Սեղա Գալստյանը** (նախարանի հեղինակ) եւ ՀՊԾ-ի ավագ գիտաժուստող **Տիգրան Ղանալանյանը** (ծանոթագրությունների հեղինակ): Մարատ գրավարի ընկերը՝ **Արտիշ Երեցյանը**, դեռևս 1936թ. Փարիզում հրատարակել էր գրավարի հուշերը, բայց այն անհրոպական էր:

Այս հրատակությամբ ընթերցողին է ներկայացվում մոտ յոթ տասնամյակ Հայաստանի դատարկության թանգարանի ֆոլիում դափնի եւ գիտական ուսումնասիրության արժանի մի փաստաթուրը, որի հիմքում ընկած է մինչ օր մոռնուղ Հայկական հարցը: Հիշյալ փաստաթուրը ազգային-ազատագրական շարժման գործիչ, մարտերում հերոսացած ֆիդայի, ՀՅԴ անդամ Սմբատ Բորյանի (Մակուլյան) հուշագրությունն է՝ նրա արխիվից, որ թանգարանին է նվիրել ՀՍՍՇ արդարադատության մինիստրության Երևանի առաջին դետական նոտարական գրասենյակի նոտար Սաղաթյանը՝ 1956թ. մարտի 21-ին: Արխիվը հարուստ է զորավար Սմբատի կյանքին ու զործունեությանը վերաբերող արժեթափու նյութերով: Վերջիններին մեզ իրենց ուրույն տեղն ունեն Սմբատ Բորյանի՝ 612-617 համարների տակ դափնի ձեռագիր հոււերը՝ «Յուշիկ հայրենեաց» վերնագրով՝ (6 տես): Սմբատ զորավարը դայմանական բաժանումներ է մասնակցությունն ու տևածներու, Գ. Տարոնի աշխարհը եւ Տարոնացին՝ իր բաղադրական եւ գրական արժեթափերով, բարերով ու սպառություններով: Անոնց ամենագեղին՝

հավելված՝ «Արտասահմանի կյանք եւ տաղավորություններ», Մարտել (Ֆրանսիա), 1941: Բ գլխում եւս կա հավելված, որտեղ դասնում է Ձեյթումի եւ Սասունի աղյօտամբությունների, Բանկ Օթոնանի գրավման, Խանասորի արշավանդի, Ափանցոց վանդի կրվի ճամանի:

Սմբատի հոււերում անջափ կարելու սեղեկություններ կան կամավորական շարժման, առանձին ջոկատների դաշնության, կուսակցությունների գործունեության վերաբերյալ, լուսաբանվում են նաև առանձին հերոսական դրվագներ՝ կաղված Անդրանիկի հետ՝ Դիլճանում, Վանում, առաջ Զովքայի ճանադարին եւ այլն: Հոււագործության 4-րդ

ճանաչողական եւ ճանաչողական
նշանակություն ումի յուրաքանչյուր զի-
տակից հայի, հաւատես դատարան-
ների եւ աշխարհագրագեների համար:
Տարնը Մերա զորավարի ծննդավայրն
է, իբրև «Մամիկոնյան սերնդի վերջին
ժառավիր զավակ» զորավարը ճանրա-
մասն ներկայացնում է տեղանքն իր դա-
մական արժեքներով, «ազգային եւ ցե-
ղային ժահերով»: Հաս-հաս նկարագրում
է Տարնի գլուխեր՝ իրենց հերոսներով:
Ծքում է Մուշի եկեղեցիներով ու Սուրբ
Մարիամի թաղերով, համանուն եկեղե-
ցինվ, դպրոցով եւ առաջնորդարանով:
Այս վերջին թաղն է եղել բոլոր դատա-
րական եւ ազգային գործերի կենտրոնա-

ըսկըներ՝ դասկադրություն, հարվի ֆո-
ղածածկ հագուստ եւ այլն: Ուշագրավ են
նաև տեղեկությունները տարբե նա-
համգների հայ բնակչության վերաբե-
րյալ, որոնք հեղինակը համեմատել է Ազ-
գային առաջնորդարանի կատարած վի-
ճակագրության հետ: Ուշացրության է
արժանի Սմբատի՛ Մուս անվան ծագու-
նաբանության տարբերակը եւ Տարն բա-
ռի սուլգաբանությունը: Եթինակը հոլ-
գառաւ բանաստեղծություն է Ըսկիրլ
Խաչիկ Դաշտենցին եւ նրա գերդաստա-
նին:

Ազգին առնչվող ամենատարբեր խնդիրների ու իրողությունների անդրադառնալով հանդերձ՝ հայդուկացեցը, սա-

Ղուկասի հնագույն գիրքը

Տեղին, այստեղ ծնունդ է եղել նաև սույն հուշաղաման հեղինակը: Ֆիդայացիների հուշագրության ընորհիվ արժեքավոր տեղեկություններ են ղահղանվել Մուչի օսանավոր ընտանիքների ու զերդաստանների վերաբերյալ: «Յուշիկ հայրենաց»-ը մեծարժե տեղեկություններ է ղարունակում նաև Տարնն զավարի ղամական հուշաքանների մասին՝ հավելելով նաև տեղի վաներում, Եկեղեցիներում ամենազվոր տները, Ծիսակառաջները ավանդական ուղև

կայն, օւս զուստ է իր, իր բաջապահությունների մասին խոսելու, դասմելու հարցում. հաճախ միայն ակնարկներ է անում:

Խնդրու առարկա գիրքը սուսկ հոււագրություն չէ, այստեղ անդրադարձ կամ մեր բազմահազարամյա դասմության ժաղավական, ռազմական, հոգեւոր կարեւոր անցերին, դեմքերին ու դեմքերին, մեր հայրենիքի Ըստիական վայրերին: Յեղինակը որոշակի վերլուծական աշխատամբ է կատարել, սկզբ գնահատականներ: Մենք տեսնում ենք մասնող, խորհող, վերլուծող անհատի, ոչ թե լոկ հոււերը գրի առնողի: Սմբատ Գորավարի այս գիրքն ունի նաև աղբյուրագիտական արժեք: Անձնվեր գործչի հոււերը լուս են սփյուռ 19-րդ դարի վերջի եւ 20-րդ դարի առաջին կեսի հայոց դատավորյան մի շարք կարեւորագույն հարցերի վրա: Այս կարեւոր սկզբնաղբյուր է ֆիդայական շարժման, հայ-թաթարական ընդհարումների, դարսկական հեղափոխությանը հայերի մասնակցության, Առաջին աշխարհամարտի ու կամավորական շարժման, 1920թ. թուրք-հայկական դատերազմի, Փետրվարյան ապսամբության, Սփյուռի հասարակական-խաղավական, ինչպես նաև Տարնուի դատավորյան ուսումնասիրության համար: Այս արժեթավոր հոււագրությունը հարսացնում է 19-րդ դարավերջի եւ 20-րդ դարակազմի հայ ազատագրական շարժումների տարեգործությունը: «Յուշիկ հայրենեաց»-ը ականատեսի վկայություններն են՝ հայոց երկարամայա աշխարհամարտ և ինքնի:

Հայ եւ չուվաշական մշակույթների համադրումը Միջն գոհորածին գուցահանրելում

Ապրիլի 22-ից հունիսի 1-ը Կազմակի Մասին Գորկու եւ Տեղողր Հայադինի թանգարանում տեղի է ունեցել Զու- Վաշինջ ժողովրդական նկարիչ, Ռուսաստանի վաստ- կավոր նկարիչ, Արվեստի եւ մշակույթի միջազգային ա- կադեմիայի թղթակից անդամ **Սիհա Գրիգորյանի** ան- հատական ցուցահանդեսը՝ նվիրված արվեստագետի ծննդյան 75-ամյակին: Ներկայացված աշխատանքները ներառում են բոլոր ժամաները, որոնցով աշխատել է նկարի- չը՝ թեմատիկ գեղանկարչություն, դիմանկար, բնանկար, նայութեանք: Ըստ մամլո հաղորդագրության՝ «Գրիգորյա- նի ստեղծագործություններն առանձնանում են բարձր ո- գեղենությամբ ու նույր բնարականությամբ, կատարման

Միշա Գրիգորյանը (ծնված 1946-ին, Գյումրիում) ավելի
քան 50 տարի աղրում եւ աշխատում է Զուլաւչյանուն
1970 թվականին Երևանի գեղարվեսի ուսումնարանուն
ավարտելոց հետո աշխատանի է Նախակալվել Զուլաւ
շյայում: 1978-ին ավարտել է Տեղի ճանկապարժական
ինսիդուսի գեղարվեսական-գծանկարչական բաժինը՝
1990-ից դասավանդում է Զուլաւչյանի ճանկապարժա
կան հաճալսարանի գեղանկարչության ամբիոնում:
Սկզբում տեղացիներին զարմացրել է Վոլգայի շրջանի
համար անսովոր, սակայն դեկորատիվ-կիրառական ար
վեսի հայ վարդեներին բնորոշ դրվագման աշխատան
ներով: Ավելի ուշ սկսել է զբաղվել գեղանկարչությանը
համարես աշխ ընկել ծաղկիների նկարներով: Ցուցա
հանդեսներ է ունեցել Ռուսաստանի տարբեր երկներում ե
այլ երկներում (Հվեցարիա, Գերմանիա, Ֆրանսիա, Ֆին
լանդիա, Զեխոսլովակիա, Թուրքիա): «Այս մարդն արժա
նի է նեծ ուշադրության եւ ոչ միայն որդես հայ ժողովրդի
այլ նաև Ռուսաստանի Դաշնությունում աղյող բոլոր ժողո
վուրդների զավակ: Զարմանալի չէ, որ նա ամուսնա
ցավ չուվածուի հետ, եւ նրանի ունեն իիանալի դրամու
ստեղծագործ ընտանիք: Նա բարեկամության կամուրջ է, ո
րը միավորում է բոլոր ժողովուրդներին», - ցուցահանդեսի
առթիվ ասել է Թաթարստանի ժողովուրդների ասամբ
լեայի խորհրդի գործադիր կոմիտեի ղեկավար Կոնստան
տին Յանովսկին:

Միա Յազրված:

2216

ԵՐԵՎԱՆԻ ՏԻՎԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

Խոր ցավով ստացանի մահվան գույքը ամերիկահայ հայտնի ֆինանսագետ, ազգային-կուսակցական եռանդուն գործիչ, Մայր աթոռ Ս. Եղիշիածնի եւ Թեմեյան մշակութային միության բարեւար Իրմա **Տեր-Ստեփանյանի:** Նա գործունյա անդամ էր Ռամկավար Ազատական կուսակցության, ՀԲԸՀիության, ԹՄՄիության, որոնցում տարբեր տարիներ ստանձնել է վարչական տարածականացնելուն:

Դամասկոսապետություն։ Ծնվել էր Դամակոսում, 1936 թ.ին։ Դուստրն էր հայոցի Երգիծաբան լրագրող Սիհրան Տեր-Ստեփանյանի՝ «Խելով Դավիթ» կեղծանունով ծանոթ Բարձրագույն կրթությունն ստացել էր Բեյրութի ֆրանսիական համալսարանում, այնուհետև ընտանյալ տեղափոխվելով Ս. Նահանգներ ու բնակվելով Նոր Ջերզիում՝ ֆրանսիական բանկերում վարել սարքական պարբերություններ։

Դուլարկավորությունը տեղի կումենա վաղը՝ ժամաբ 4 հունիսին, Թենըֆլայի Ս. Թովմաս Եկեղեցում:

Մեր ցավակցությունները բրոցը՝ Սիլվա Տեր-Ոսեպիանանին. Դարձինան եւ Զալամ դմտանիներին

Գիտականների ուսադրության կենսունում Դիլիջան քաղաքու է

Դիլիջանի համայնադասեր

ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի Երևարանական ինսիտուտում հրականացվել է Դիլիջան բաղադրիչ ջրահեռացման թունելի ուսումնասիրություն, գնահատում: Կազմվել է ցանքահրդային թունելի եռաչափ մոդելը: Այս հնարավորությունը կտա արդյունաբերական ներուժառություն:

ՆԵՐ հակասողաւայիս սիցոցառութեար:

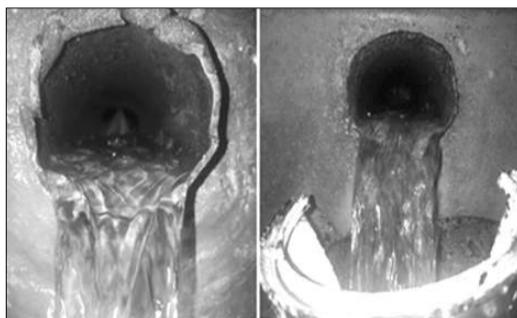
Դիլիջանը տեղակայված է Հայաստանի հյուսիսային համաշխատ բնակչութեան գոտում՝ Տավուշի մարզի հարավ-արևմուտքում: Գտնվում է Խուճան բաղադրիչ 35-40 կմ, մայրաքաղաք Երևանից 96 կմ հեռավորության վրա: Դիլիջան բաղադրիչ համար հայտնի է իր բարձրագույն բնակչութեան պահպանութեան համար, ունի առաջատար տեսական արդյունաբերութեան և առաջատար տեսական արդյունաբերութեան համար:

Բնակավայրի ողջ ենթայինությանը զգացնելու համար պահանջվում է առաջարկ կատարել առաջարկային բարեկարգության համար:

Հիսուս Ես Ամեն Այստեղ կտակութը:
2016 թվականի Տվյալներով բաղադրում
աղոռու է 16 600 մարդ:

«Դիիհամ բարագր օրեւ ամոռորու-

“Ի կիլջան տաղաբը գրեթե ասբոջությամբ գՏնվում է սողանքային գոտում: Ու-

սումնասիրությունների արդյունքները հաշվի առնելով կարելի է հանգել այն եղանակացության, որ մեծ զանգվածի սահիբի հիմնական դաշտացը գրունտների գերխննավ ել ջրհագեցած լինելուն է: Սոլանային տարածի կայունացման նողատակով կատարվել են մի շարք հակասողաճային միջոցառումներ: Դանցից առաջնայինը սողանքային մարմնով անցնող ցամաքուրդային թունելի կառուցումն է:

Ջրհագեցվածությունը նվազեցնելու եւ սահիբ կանգնեցնելու նողատակով խիստ կարեւոր է ցամաքուրդային թունելի անթերի շահագործումը: Դետագործական աշխատանքների արդյունքների հիման վրա ևս այն է զանաբարուսին առնենի երաշ-

չափ մոդելը:Այնուհետև: Իրականացվել են հակասողամբային միջոցառումների աշխատանքները:

ՀՅ ԳԱԱ Երկրաբանական գիտությունների հմատությունը կողմից իրականացվել են մի շարք հետազոտություններ, վերլուծություններ, որոնց արդյունքում սահմանված նոր տվյալների հիման վրա կառուցվել է Մեծ Թալա սողանքային մարմնի ջրահեռացման եւ ցանքութային կառուցման՝ թվային եռաչափ մոդելը: Այն թույլ է տալիս առավել հստակ ուրվագծել սողանքի արդի վիճակն ու առկա խոչընդունելի՝ թունելի եւ ամբողջ ցանքութային համակարգի արդյունավետ աշխատանք:

Ուրախայի է, որ հետազոտական աշխատանքներն իրականացվել են ՀՀ կենտրոնական բանկի ղատկությունում: Աշխատանքներում ներգրավված են եղել նաև Երիտասարդ գիտնականներ: Նրանք մասնակցել են ցանափորդային թունելի ներսում կատարվող ուսումնասիրություններին:

ԱՆԻԽԱՆ ՊԱՊԻԿՅԱՆ
Հայկական հերթեշխական
ակադեմիայի իրավադի նախագիծ,
Ուսուածակի բնագիտության
ակադեմիակի ուղարկություն

ՄԵՐ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՄԵՇԻ ԵԽ ՍԱհմանում՝ յուր չեղի մնայու

1-h համարականութեա:

Հունիսի 2-ին նախագահ Միջելի ճամ-
լի բարութարին ուղղված մեր նամակում,
որի դաշտախանին դեռ սղասում ենք,
հետեւյալ հիշեցմանը ենք մեր հարցը ներ-
կայացրել՝ «մայիսի 28-ին Հայաստանի
սահմանի հարավարևելյան ուղղությամբ
արդեօնական գինուժի կողմից հրա-
դադարի ռեժիմի խախտում է ենի ունե-
ցել, ինչի հետևանո՞վ զոհվել է ՀՀ ԶՈՒ
զինծառայող Դավիթ Վահանի Վարդա-
նյանը։ Սադրամին նախորդել էին մայի-»

կառուցղական, ռազմատենչ հայտարարությունները, որնն ներառում էին դահանջներ՝ Հայաստանի Հանրապետության ինքնիշխան աշխածի նկատմամբ Աղրթնանք ցույց է տալիս, որ Հայաստանի հետ հարաբերությունների նորմալացումն իր համար հայերի երթիկ գտնվմ է Արդյո՞ք ԵՄ խորհուրդը հաճածայն է, որ «հարաբերությունների նորմալացման» այս ձևը կարող է խաղաղություն ստեղծել:

Ճակը ղետք է լինի բնարկման հիմնական ճապար, երբ նշում է «հակամարտությունների բուն դատարկները» ձեւակերպումը:

Դումը:

Դետեղական են լինելու՝ ակնկալի-
լով, որ «Ազգ»ի հաջորդ համարում կներ-
կայացնեն Բյուստելից մեզ ուղարկվելիի
դատավաններում առկա հստակ ձեւա-
կերումներ: Մեր աղաքային, մեր ճակա-
սագրին վերաբերող յուրաքանչյուր հարց
դիսի ցի մուուը: Եկրոյան մեզ դաս է
ամիս՝ ո՞ւ իրավունքը դու ես սահմանում՝

2022 թվականի ապրիլի 29-30-ը Մոսկվայում տեղի ունեցավ Կրթության ավանդական միջազգային սալոնը՝ Ռուսաստանում ամենամեծ միջազգային ֆորումը, որը նվիրված էր գիտության եւ կրթության կարենութագույն խնդիրներին:

Մուկվայի կրթության ավանդական լիհուազարդության պահպանություն

Միասնական կրթական տարածի ուղանակներում սպալոնի կազմակերպիչներն ու մասնակիցներն անցկացրեցին հարուստ բիզնես ծրագիր՝ ավելի քան 1000 փորձագետների ելույթներով։ Միջաշառ համակցված ձեւաչափը նորաստեց շատ բվով շահագրգիռ կողմերի կրթության զարգացման նկատմամբ հետաքրքրության աճին։ 2022 թվականին սրահին մասնակցել է 3000 բանախոս, լրագրող, ուսուուժ, ակտուու:

Ժամանակակից տեխնիկական հնարավորությունների կիրառումը հնարավորություն սկզբ նվազագույնի հասցնել խոչընդոտները, կազմակերպել գիտելիների, մեթոդների եւ կրթության ոլորտում եզակի ձեռքբերումների առավել ամբողջական սեփականացում:

զական փոխանակում:

2022 թվականին սրահի կազմակերպիչներն էին Ռուսաստանի Դաշնության գլուխքան և բարձրագույն կրթության նախարարությունները: Միազգա-

ման հաճակազմակերպիչների թվում
են հաճաղատասխան նախարարու-
թյունները, իիմնարկներն ու գերատե-
չությունները։ Եր մասեաբների, զար-
գացման, հեղինակության, ներկայաց-
ված նյութերի բազմազանության ընոր-
հիվ միջազգային սալրոն արդեն մի-
քանի տարի հղարսորեն կրում է Ուլ-
սաստանի ամենամեծ եւ նշանակալից
իրադարձություններից մեկը լինելու
հիմքը։

Մասնաւում արծարծվող իշխանական թե-
ման 2022 թվականին նոր կրթական եւ-
բիզնես լուծումների որոնումն էր նոր
սահմանափակումների, գործող համա-
կարգերի խօսքան եւ նոր սարքավորումնե-
րի, էլեկտրոնիկայի եւ ծրագրային առա-
հովճան մատակարարումների դադարեց-
ման դժվարին ժամանակաշրջանում
Բանախոսներն իրենց ելույթներում
կենսրոնացան մասնագիտական կրթա-
կան համակենների միջեւ նոր հարաբե-

րությունների ձեւավորման վրա՝ նոր, ա-
մուր ու հորիզոնական կառեր ստեղծելու
խթանը:

Հաշվի առնելով անվանի գիտնական
Ասէփան ՊԱՊԻԿՅԱՆԻ գիտական աշ-
խատանքների արդիականությունը, դրանց
գիտական եւ մանկավարժական նույնա-
կությունը՝ դրանց ամփոփագրերը ներառ-
վել են սալոնի 2022 թվականի կատալո-
գում (20-22 պահին, 2022 թ.):

Գուն (29-30 ապրիլի, 2022 թ.):
Դարկ է նշել, որ Հայկական Էներգետիկան ակադեմիայի հիմնադիր նախագահ, բազմաթիվ ակադեմիաների անդամ, «Ազգ»ի երկարամյա աշխատակից Ս. Պատիկյանը միջազգային հարթակներում բարձր է դահում մեր երկրի դաշինքն ու հեղինակությունը: Նա հեղինակ է ավելի քան 200 գիտական աշխատությունների եւ մեծ վաստակ ունի ոչ միայն Հայաստանի եւ Արցախի, այլև համաշխարհային էներգետիկայի զարգացման գործում:

